

MEDİAD

Medya ve Din Araştırmaları Dergisi | Journal of Media and Religion Studies

ARAŞTIRMA MAKALESİ | RESEARCH ARTICLE

Haziran 2022, 5(1), 129-158

Geliş: 17.05.2022 | Kabul: 14.06.2022 | Yayın: 30.06.2022

DOL: 10.47951/mediad.1117840

Türkiye’de Kültürel Alan ve Sembolik Mücadele: Tematik Bir Analiz

Hüseyin ÇİL*

Öz

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de sık sık gündeme gelen “kültürel iktidar” tartışmalarının mahiyetini anlamaktır. Kültürel iktidar tartışmaları özellikle 2013 yılı Haziranındaki Gezi Parkı olaylarından sonra gündeme gelmiştir. Bu tarihten günümüze doğru, konu hakkında farklı medya araçlarıyla önemli tartışmalar yürütülmüştür. Tartışmaların bir tarafında dini ve milli kimliğini öne çıkaran “sağ” entelektüeller bulunurken diğer tarafında kendini bu cephenin karşısında konumlayan “sol” entelektüeller yer almıştır. Çalışmada bu iki tarafın mücadelesi Pierre Bourdieu’nün kültürel alan kavramı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Kültürel iktidar tartışması kültürel alan içinde gerçekleşen bir sembolik mücadele olarak ele alınmıştır. Tartışmaların yoğunlaştığı 2014-2019 yıllarında yayınlanmış farklı medya mecralarından seçilen seksen sekiz tane metin tematik analize tabi tutulmuştur. Sonuç olarak, sağ ve sol şeklinde iki karşıt konumu içeren kültürel alanda “meşru adlandırma tekeli” elde etmeye yönelik sembolik mücadelenin kültürel iktidar tartışmalarının özünü oluşturduğu görülmüştür. Bu sembolik mücadele, karşıt konumların farklı dışlayıcı stratejilerini içermektedir. Bunlar, özet olarak; niteliksizliğe vurgu, politik iktidarla özdeşleştirme ve ekonomik iktidarla özdeşleştirme şeklinde sıralanabilir.

Keywords: Kültürel İktidar, Kültürel Alan, Sembolik Mücadele, Entelektüel

Cultural Field and Symbolic Struggle in Turkey: A Thematic Analysis

Abstract

The aim of this study is to understand the nature of the "cultural power" conflicts that are frequently on the agenda in Turkey. Cultural power conflicts came to the fore especially after the Gezi Park events in June 2013. From this date to the present, important discussions have been carried out on the subject with different media tools. On one side of the conflict, there were "right" intellectuals who emphasized their religious and national identity, while on the other side there were "left" intellectuals who positioned themselves against this wing. In the study, the struggle of these two sides is evaluated within the framework of Pierre Bourdieu's concept of cultural field. The conflict of cultural power has been handled as a symbolic struggle within the cultural field. 88 texts selected from different media published in the years 2014-2019, when the discussions intensified, were evaluated by means of thematic analysis. As a result, it has been seen that the symbolic struggle to obtain the "monopoly of legitimate naming" in the cultural field, which includes two opposing positions as right and left, constitutes the essence of cultural power conflicts. This symbolic struggle includes different exclusionary strategies of opposing positions. In summary, these can be listed as; emphasis on unqualifiedness, identification with political power and identification with economic power.

Anahtar Kelimeler: Cultural Power, Cultural Field, Symbolic Struggle, Intellectual

ATIF: Çil, H. (2022). Türkiye’de kültürel alan ve sembolik mücadele: Tematik bir analiz. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDİAD)*, 5(1), s. 129-158.

* Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, hcil_07@hotmail.com, orcid.org/0000-0001-8503-4979, Konya, Türkiye

Giriş

Türkiye’de modernleşme sürecinin ana damarlarından birisini “kültür” tartışmaları oluşturur. Türk modernleşmesinin kültüralist bir süreç olduğu ve kültürün, toplumsal açıklamada son kertede belirleyici bir vasfı olduğu söylenebilir. Öyle ki siyaset büyük oranda kültürel bir sorun olarak kurgulanır (Kahraman, 2010, s. 114). Romantik milliyetçiliğin baskın etkisini taşıyan kültüralist yaklaşımın, en belirgin haliyle ilk olarak sosyolojide karşılık bulması, sonraki aşamalar için önemli ipuçlarını da barındırır. Ziya Gökalp’in (2007), “hars ve medeniyet” arasında yaptığı ayrımla birlikte kültür, bir toplumun (ulusun) kendi içinde taşıdığı ruhu ve özü ifade eden bir kavram olarak siyasalın merkezine yerleşir. Bu kültür tanımı, otantik bir halkın sahipsiz özelliklerine atıfta bulunarak dışlayıcı ve ayırıcı bir nitelik kazanır ve ulusal farklılıkları belirgin biçimde öne çıkarır (Elias, 2013, s. 75).

Kültüralizme ya da kültüralist bir kimlik anlatısına dayanak olacak sabiteler arayışı, doğal bir sonuç olarak, kimlikler açısından dışlayıcı pratikleri doğurur. Cumhuriyet ve sonraki yıllarda meydana gelen birçok gelişme bu durumun bir sonucu olarak analiz edilmiştir. Toplumun kültürel eksende bir bölünmeyle tanımlayan analizlerin çokluğu Türkiye’de sosyal bilim literatürünün öne çıkan özelliklerinden birisidir. Bu bölünme kimi zaman iç içe geçmeleri ve yakınlaşmaları içerse de günümüze doğru bir süreklilik arz eder ve güncel tartışmalara kaynaklık etme vasfını korur. Bu çalışmanın konusunu oluşturan “kültürel iktidar tartışmaları” da bu tarihsel çizgiden bağımsız değildir.

Tartışmaların baskın biçimde kamuoyunun gündemine gelmesi 2013 Haziran’ında Gezi olaylarına rast gelir. Gezi Parkı’nda kendisini mevcut hükümete muhalif olarak konumlandıran grubun içerisinde kültür-sanat dünyasından insanların bulunması, bunların kamuoyu oluşturma ve olayın etkisini artırmadaki sembolik kapasiteleri dikkat çekmiştir. Olaylar bir süre sonra yatışsa da etkisi uzun soluklu olmuş, kültür-sanat dünyasının politik alan üzerindeki etkisi tekrar güçlü biçimde hatırlanmıştır. Kültür ve edebiyat dergilerinde konuya ilişkin dosyalar hazırlanmış, gazete köşelerinde yazılar kaleme alınmış, bunu çeşitli raporlar, TV programları takip etmiş ve hareketli bir tartışma ortamı doğmuştur. Kültürel üretim alanının içinde birbirine karşıt görüşlerden isimler bu tartışmaya dahil olarak dönem dönem tansiyonu yükselen bir tartışma ortamı oluşturmuştur. Kültürel iktidar tartışması bu yönüyle elitler arası bir tartışmadır (Gürpınar, 2016). Geniş toplumsal tabana yayılmış bir tartışma yerine görece özerk ve sınırlı bir alanda, kültürel üretim alanında (Bourdieu, 1993) karşıt olarak konumlanmış entelektüeller¹ (yazar, şair, eleştirmen, editör, köşe yazarı, akademisyen vs.) arasındaki bir mücadeleyi işaret eder.

Tartışmada ana hatlarıyla iki karşıt taraf dikkati çekmektedir. Çalışma boyunca bu iki tarafı “sağ” ve “sol” eğilim² olarak ifade edeceğiz. Sağ ve sol, bilindik manada politik konumları işaret etse de Türkiye’nin özgün tarihsel süreci bu ayrımları kültürel eksene oturtur. Bu durumda sağ-sol gibi adlandırmalar sınıfsaldan çok kültürel ayrışmanın ifadesi halini almaktadır. Sağ ve sol şeklinde nispeten geniş bir skalanın kullanılması monolitik iki blok olduğunu söylemenin zorluğundandır. Örneğin solda Kemalist vurguları yüksek bir köşe yazarı olabileceği gibi liberal-soldan gelen bir akademisyen de bulunabilir. Yine sağda, İslamcı bir köşe yazarı bulunduğu gibi muhafazakâr-demokrat çizgide bir edebiyatçı da yer alabilir. Bu nedenle bu iki eğilim kültürel alan için bir çizgi olarak da değerlendirilebilir. “Çizgi” ifadesi bu iki temel eğilimin içinde uzanan bir hattı ifade eder. Bu çizginin kültürel alan içinde merkeze yakın ve uzak bölgeleri olduğu söylenebilir. Merkezden uzaklaştıkça tartışmanın tonu politik çizgiye kayarken merkeze yaklaştıkça görece özerk bir kültür tartışması öne çıkar.

Bu çalışmada ele alınan kültürel iktidar eksenli tartışmalar -kimi zaman istisnalar olmakla birlikte- Pierre Bourdieu’nün kastettiği manada kültürel üretim alanına ilişkin tartışmalardır. “Yüksek derecede farklılaşmış toplumlarda, toplumsal kozmos, diğer alanları düzenleyen mantık ve zorunluluklara indirgenemeyecek görece bağımsız mikrokozmosların bütünüdür” (Bourdieu ve Wacquanat, 2012, s. 81). Edebiyat, sinema, tiyatro, güzel sanatlar gibi kültürel üretimin görece

özerk ve farklı alanları üzerine yürütülen bu tartışmalar, adı geçen alanlarda hâkim olan anlayışın ne olduğu, “iyi” sanatın ve edebiyatın kim tarafından üretildiği, kimin bu alanlar üzerinde ne tür tasarruflarda bulunmak istediği gibi başlıklarla ilerlemektedir. Bu çalışma, gerçekleştirilen bu elitler arası tartışmanın mahiyetini anlamayı amaçlamaktadır. Kültürel iktidarın varlığı veya yokluğu, varsa kime ait olduğu gibi sorular bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Odak nokta, tartışmanın kendisidir. Tartışmanın kendisini anlamak aslında kültürel iktidarın varlığını veya yokluğunu da anlamak demektir. Zira bizatihi tartışmanın kendisi kültürel alan içinde bir mücadeleyi işaret etmekte ve bu mücadele içerisinde kullanılan dışlayıcı stratejilere dayanmaktadır. Böylece taraflar alan içinde konum kazanmaya, Bourdieu’nün (2016b, s. 215) deyişimiyle “alana meşru katılımın sınırlarını çizmeye” çalışmaktadır. Kimin iyi sinema filmi çektiği, kimin iyi şiir yazdığı, kimin iyi yazar olduğu hatta iyi şiirin iyi romanın ne olduğu gibi sorular estetik ölçütlerden öte “meşru adlandırma tekeli” elde etme” (Bourdieu, 2016b, s. 205) mücadelesinin konusu olmaktadır. Kültürel iktidar -eğer varsa- gücünü bu tartışma ve mücadeleden alır. Türkiye’de kültürel iktidar tartışmaları, bu açıdan bakıldığında, kültürel alan içindeki üretime dönük sembolik bir güç mücadelesi görünümünü kazanmaktadır. Kültürel alan üstüne düşünme biçimlerini, inançları, sınırları belirlemeye yönelik bu mücadele, çeşitli stratejilere dayanmakta, karşı tarafın meşruiyetine ya da kültürel alandaki yetkinliğine dair kuşku artırma amacı gütmektedir. Bu çalışma, bu sürecin hangi stratejilere dayanarak nasıl işlediği sorusuna cevap aramaktadır.

1. Kuramsal ve Tarihsel Arka Plan

Her ne kadar “kültürel iktidar” bir çatı kavram olarak kabul edilse de bu adlandırmaya itirazlar da yok değildir. Kültürel alanda iktidara gelmek diye bir durumun olamayacağını iddia eden bu itirazlar, kültürle iktidarı yan yana anmanın yanlış olduğunu belirterek burada ancak bir hegemonyadan söz edilebileceğini belirtir (Dellaloğlu, 2020, s. 313; Mollaer, 2018, s. 21). Hegemonya, tartışmalarda daha çok mevcut iktidar yapılanmasının toplumu dönüştürme yönündeki istencini adlandırmak için kullanılır. Örneğin Yaren vd. göre (2022, s. 428), sola yahut diğer çevrelere “kültürel iktidar” konumu atfeden iddialar aslında tesis edilmek istenen hegemonyanın bir parçası olarak işlev görmektedir.

Gramsci’nin hegemonya analizine dayalı bu görüşler, çizilen ortak ufka dahil edilmek istenen geniş kesimlerin rızasını imal etmeye yönelik entelektüel ve moral hamlelere (Laclau ve Mouffe, 2017) göndermede bulunmaktadır. Bu durumda Gramsci’nin sivil toplum olarak tarif ettiği alanda yürütülen kültürel faaliyetler -her ne kadar görece özerk bir yapısı olsa da- son kertede daha geniş bir politik hedefin parçası konumuna dönüşür. Hegemonya, tahakküm ilişkilerinin analizine ilişkin önemli açılımlar sunar; fakat bu çalışmanın konusunu teşkil eden tartışmaların anlaşılmasında bazı boşluklar bırakır. Kültürel alanın özerk mantığını politik alanın mantığıyla özdeşleştirme riskini taşır ve makrokozmosu açıklama uğruna mikrokozmosu (görece özerk kültürel alanı) gözden kaçırma ihtimali yüksektir.

Bu çalışmada kültürel iktidar tartışmalarının mahiyetini anlayabilmek için toplumsal uzamı birbirine indirgenemeyecek mikrokozmoslara bölünmüş biçimde tarif eden Pierre Bourdieu’nün alan kavramından hareket edilecektir. Alan, sonsuz bölünmüşlükle karşımıza çıkan toplumu analitik olarak algılamamıza yardımcı bir kavramdır. Toplumun görece küçük bir parçasında gerçekleşen bir olayı, o olaya özgü dinamiklerle anlamaya yardım ederek “son kertede bir belirleyici” aramaktan bizi kurtarır. Çünkü bir alanın en temel özelliği kendi işleyiş mantığına sahip olmasıdır. Yani alanlar görece özerk bir yapıya sahiptir. Ancak bu, alanın etrafının kalın duvarlarla çevrili olduğu anlamına gelmez. Başka alanların etkisine açıktır; ancak bu etki kendisini doğrudan göstermek yerine müdahil olduğu alanın biçimlendirici kuvvetinin dolayımından geçtikten sonra açığa çıkar (Bourdieu ve Wacquant, 2012, s. 91). Bu nedenle tümüyle politik ya da ekonomik olanın hizmetine girmiş bir kültürel üretim alanı fikri yanıltıcıdır. Alanın özerkliği, dış etkileri ne kadar filtreleyebildiği ve bu etkileri kendi değerlendirme kriterlerinden geçirerek alana dahil etme işini ne derecede başarıyla yapabildiğiyle yakından ilgilidir (Bourdieu, 2006, s. 62). Bununla birlikte -

diğer alanlarda olduğu gibi- kültürel alanda da mücadeleler, güç ilişkileri, çıkarlar söz konusudur. Kültürel alanda da bir iktidar vardır; fakat bu sembolik bir iktidardır. Sembolik iktidar, kültürel alana ilişkin inançları, kabulleri ve değerleri dayatma gücüne sahip olanın iktidarı anlamına gelir (Bourdieu, 2016b, s. 208). Sembolik iktidar, kültürel alan içerisinde hangi üretimin ya da kimin meşru ve makbul olduğunu, bu meşruiyetin hangi ölçütlerle belirleneceğini tayin etme yetkesi olarak karşımıza çıkar. Sembolik mücadele ise bu yetkeye hakim olmak için verilen bitimsiz bir mücadeledir.

Alan içi konular için sürekli mücadele vermek her alanın en temel özelliklerinden birisi olduğu için alanlar karşıtlıklar üzerine kuruludur. Bir simgesel sistem olarak kültürel alan “şeyleri karşıt sınıflar arasında bölüp gruplandırarak ve böylece içerme ve dışlama ikili mantığı aracılığıyla anlamları doğuran bu temel sınıflandırma mantığına göre işler. Simgesel sistemlerin mantığı, ender/yaygın, iyi/kötü, yüksek/düşük, seçkin/bayağı gibi, düzenlenmiş bir dizi temel ikili ayırım inşa eder...” (Swartz, 2013, s. 123). Kültürel üretim alanı içindeki çeşitli konumdaki aktörler kendilerini muarızlarından ayırarak var olurlar. Örneğin muhafazakâr eğilimli bir gazetede eleştirmeni motive eden şey okur kitesinden çok o alandaki sol eğilimli bir gazetede eleştirmenin pratikleridir (Bourdieu, 2006, s. 64). Alan içi mücadele sürekli karşıtına göre pozisyon almayı gerektirir. Bu mücadele evrensel ilkelerle değil toplumların özgün tarihleri içerisinde hayat bulur. Bir alanın yapısının ortaya konması aslında o alandaki güç ilişkilerini oluşturan tarihin ortaya çıkarılması demektir (Bourdieu, 2016a, s. 198). Bundan sonraki başlık, alan içi sembolik bir güç mücadelesi olarak adlandırdığımız kültürel iktidar tartışmalarını daha iyi anlayabilmek için kültürel üretim alanının Türkiye’deki yapılanmasını tarihsel olarak ele alacaktır.

1.1. Kültürel Alanın Yapısı İçin Tarihsel Bir Taslak

Siyaset bilimci Norberto Bobbio (1999, s. 48) “her şeyi içeren herhangi bir ikili tarafından yönetilmeyen hiçbir disiplin yoktur” diye belirtir. Bobbio kendi çalışması özelinde bu ikiliyi sağ ve sol olarak tanımlar. Türkiye’de kültürel alanda ayrımların netleşip karşılıklı konumların alınması bu ayrımı doğrular niteliktedir. Kültürel alan içindeki sağ ve sol vurgusu başta bahsedilen kültüralist modernleşme modeliyle birlikte anlam bulur, onun çizdiği ayırım ve sınırlarla belirginleşir. Bu açıdan alanın tarihini Cumhuriyetle ve onun hayal ettiği ulusal kimlikle başlatmak sonraki süreci daha iyi anlamayı sağlayacaktır.

Cumhuriyet modernleşmesinin yoğun bir kültür vurgusuyla birlikte çizmeye çalıştığı muhayyel Türk kimliği itirazsız biçimde kabul görmüş değildir. Seküler bir Türk kimliği hayali geniş kesimler tarafından şüpheyle karşılanmıştır. Bir başka deyişle Kemalizm, Erken Cumhuriyet Dönemi’nde toplumun geniş kesimine ortak ufuk çizecek bir liderlik sergileyememiştir (Yeğen, 2011, s. 60). Bu durum resmi ya da gayri remi bir muhalefeti hep diri tutmuş, ne zaman muhalefetin resmileşmesine izin verilse kurulan siyasal partiler geniş bir ilgiyle karşılanmıştır. Seküler Türk kimliğinin partisinin (CHP) karşısına sekülerlik vurgusu törpülenmiş, dindar-muhafazakâr Türk kimliğini öne çıkaran Demokrat Parti çıktığında sonuç ilki için ağır bir yenilgi olmuştur. Bu ikilik daha sonraki sağ-sol ayırımına da rengini vermiştir.

Her ne kadar çok partili hayatın erken dönemlerinde sağ ve sol diye bir ayırım politik arenada net değilse de (Demirel, 2009), Soğuk Savaş’ın kutuplaştırıcı atmosferinin Türkiye’de çabuk hissedilmeye başlanması bu ikiliği siyaset ve düşünce hayatına sokmuştur (Örnek, 2015). Muhafazakârlık ve Türklük vurgusu yoğun bir milliyetçiliği sağ kanat sahiplenirken; sol, Marksizmin ilerlemeciliği ile Cumhuriyetin aydınlanmacı ve pozitivist ilerlemeciliği arasındaki farkı pek de gözetmeksizin Kemalizm’e yakınlaşmıştır (Çulhaoğlu, 2007, s. 180). Daha sonra ortaya çıkan üçüncü kanat olarak İslamcı hareket de, kendisini tam karşısına konumlandığı laikliğin, “ilericilik” vurgusuyla solun elinde politize olması nedeniyle sağda konumlanmıştır (Mahçupyan, 2015, s. 198).

Kültürel kimliklere dayanarak yükselen bu ayrışma ortamında kültürel üretim alanı ve alan içindeki entelektüellerin önemli bir katkısı olduğu yadsınamaz. Sağ ve sol entelektüel kanatlar, bahsedilen ayrışmanın bir sonucu değil bizzat oluşturucularındandır. Her iki eğilimin de bir entelektüel hareketi niteliği taşıdığı söylenebilir (Gürpınar, 2020, s. 287; Taşkın, 2012, s. 412). Dolayısıyla kültürel alan içindeki tartışmalar ile politik alan içindeki tartışmalar birbirine çok uzak düşmez. Ancak burada politik kutuplaşma ile kültürel alandaki kutuplaşmanın özdeş olduğu sonucuna ulaşılmamalıdır. Burada bir sağ ve soldan kesinlikle söz edilebilir; ancak bunlar arası mücadele tamamen politik alanın belirlediği kurallarla sürmez. Görece özerk bir alanın iç işleyişi, politik kutuplaşmanın çok yoğun biçimde yaşandığı dönemlerde bile kendini var etmiştir.

Cumhuriyet Türkiye'sinde gazete ve kimi kültür edebiyat dergilerindeki "kalem kavgaları" bu durumu iyi örnekler. Bu "kavgalarda" yazarlar karşı tarafa bir eleştiri yöneltirken onu doğrudan politik görüşüyle tanımlar. Sağcı ya da solcu dendiğinde aslında kastedilen "sağcı" ya da "solcu" entelektüeldir ve ayrı bir açıklama gereği hissedilmez. Ancak yapılan eleştirinin içeriğine bakıldığında politik olmaktan çok poetik olduğu görülür. Örneğin Cemal Süreya (2019, s. 28) sağcı entelektüeli "(y)eni şiirle, yeni resimle ilk uğraşanlar solcular oldu diye sağcılar uzun süre hece vezniyle güfteler yapmakla yetinmişler, uzun süre Sağ'dan bir şair, bir hikayeci, bir romancı çıkmamıştır" diyerek eleştirir. Benzer biçimde Peyami Safa (2012, s. 196), Nazım Hikmet'i mesele kültüre geldiğinde solculuğu için değil "felsefesini, Karl Marx'ın berber ve kasap çıraklarına kadar kolayca öğretilen umumi fikirlerinden, estetiğini ve nazımının artık her yerde Rusya'da bile modadan düşmüş üslûbunu ve şeklini Mayakovsky isminde bir Rus şairinden olduğu gibi [aldığı]" için eleştirir. Sarf edilen sözlerin tamamen estetik ya da kültürel bir kaygıya dayandığı söylenemese de eleştiri sahipleri kültürel alanın eleştiri esnasında neyi gerektirdiğinin, bir başka deyişle oyunun kurallarının farkındadır.

Politik olarak birbirlerine son derece karşıt olan ve alan içinde bitimsiz bir mücadelenin tarafı olan sağ ve sol eğilimli entelektüeller, yüzeysel bir bakışla birbirinin ezeli ve ebedi düşmanıymış gibi görünürler. Ancak alan içi dinamiklerin onları bir araya getirdiği durumlar hiç de istisna olmadığı gibi; politik olarak aynı eğilimde görünenlerin alan içi ilişkiler söz konusu olduğunda birbirine ters düştüğü de görülür. Örneğin sağ için Necip Fazıl gibi çok baskın bir figür politik anlamda büyük saygı görürken, söz konusu edebiyat alanı olunca, talebeleri sayılabilecek sağ eğilimli Maveracılar ile derin görüş ayrılıkları yaşadıkları ve bu genç edebiyatçıların Necip Fazıl'ın edebi otoritesine karşı duruşları bilinir (Öz, 2016, s. 155). Kültürel alanın, politik yakınlıkları ayırabildiği durumlara karşın politik karşıtlıkları kendi içinde ikincilleştirebildiği örnekler de söz konusudur. Özellikle 1950'lerin şiir alanında bu kendine has işleyiş iyiden iyiye hissedilir. İkinci Yeni'nin şiir alanına dahil olup büyük tartışmalar yarattığı bu dönemde en önemli sorun estetik özerklik olmuştur (Armağan, 2012). Politik etkilere daha açık roman alanına kıyasla şiir alanında bu özerkliğin sağlanmasında Büyükokutan'a (2018, s. 182; 2019, s. 65-70) göre, şiir alanında dergilerin şairler için kendilerini gösterebileceği en etkin mecralar olması ve bu mecraların farklı dünyalardan şairleri bir araya getirebilme gücü önemli bir etkiye sahiptir. Bu etkin bir aradalık ve aşına oluş, Sezai Karakoç, Cahit Zarifoğlu gibi dindar şairler ile İlhan Berk ve Cemal Süreya gibi seküler şairler arasında estetik bir ortaklık kurabilmiştir.

Cumhuriyet Türkiye'sinden 1980'lere doğru oluşan bu manzarada amacımız şair, yazar ya da sanatçıları apolitik, tamamen özerk insanlar olarak takdim etmek değildir. Bu uzun süreç bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de -bilhassa Soğuk Savaş ortamında- kültürel alan içindeki entelektüelleri aynı zamanda olabildiğince politik ve angaje figürler olarak öne çıkarmış, politik bir aksiyon insanı olmak onlar için bir karakter halini almıştır. Bu çalışmada sağdan ya da soldan adı anılanlar dahil olmak üzere bir çok figür aynı zamanda politik kişiliklerdir ve üstelik bu durum büyük oranda bir "aydın tavrı" olarak önemsenmiştir. Bu çalışmanın aksine, o dönemde entelektüel adlandırması yerine "aydın" adlandırması tercih edilmiş ve aydın³, didaktik tavrıyla topluma öncü bir şahsiyet olarak görülmüştür. Seksenlere gelinceye kadar gerek polemik niteliğindeki yazılarda gerekse akademik çalışmalarda bilinçli biçimde "entelektüel" yerine "aydın"

kullanımının tercih edilmesi onun politikaya angaje yönünü de işaret etmek içindir. Bu durum sağ ve solun birbirine karşı geliştirdiği birtakım kalıp yargılara da sirayet etmiş, Soğuk Savaş’ın kutuplaşmış ikliminde kültürel alanın özerkliğinde göreceli bir azalma olmasıyla politik dilinin daha doğrudan öne çıktığı görülmüştür. Sol için sağ, kültürel sermayesi son derece düşük, ufku dar, dogmatik, sanat ve estetikten bihaber iken; sağ için sol, ülkesinin değerlerine yabancı, milli ve dini kültürden uzak, taklitçi ve elitist bir karakter sergiler (Demirel, 2009, s. 428).

Seksenli yıllarla birlikte Türkiye’de kültürel alan da dahil olmak üzere toplumsal uzamı kaplayan bütün alanlarda önemli değişiklikler yaşanır. Bütün bu değişimin somut olarak görünen başlatıcısının bir darbe olması kültürel alan için ayrı bir önemi haizdir. Zira kültürel alanın aktörleri, darbeyle birlikte devletin/iktidarın soğuk yüzüyle ilk kez bu kadar ciddi biçimde karşılaşmıştır. Seksen öncesinde de elbette iktidara karşıt olmak önemli bir “aydın tavrı” olarak görülüyordu. Ancak buradaki iktidar daha çok hükümet anlamına gelmekteydi. Makro bir kavram olarak “İktidar”la bu acı yüzleşme Kahraman’ın (2009, s. 183) deyişiyle “kamusal iktidara her zaman talip ve ortak olmuş aydının ilk Oedipal dönemidir.”

Seksen öncesinin görece angaje aktivist aydın tipinin yerini kamusal meselelerden ziyade içinde bulunduğu alanın gündemini önceleyen entelektüel tipi almıştır (Gürpınar, 2020). Özerk, kendi alanı içerisinde üretimle yetinen, büyük toplumsal dönüşümlerin peşinde koşmak yerine kendi küçük dünyasıyla meşgul bir entelektüel imgesi yükselişe geçer. Özellikle solda, sağ iktidarlara karşı muhalefetin başlıca mevzisi haline gelecek olan kültür, yetmişler kadar sert olmasa da politik bir muhalefetin önünü açık tutmuş ve bu muhalif tutum kültürel alan açısından özerkliğinin öne çıkarılmasına yardımcı olmuştur. Özal’ın neoliberal politikaları karşısında, kendini solda konumlayan İngiliz Dili ve Edebiyatı Profesörü Mina Urgan’ın dönemin gençliğini “Özal veletleri” diye nitelediği satırlar, kültürel anlamda solun sağa yönelttiği tipik eleştirilerden birini sergiler.

Çünkü bizlerin her şeyden önemli saymadığı para, onların tek güvencesi... Zenginleri sevdiğini açıkça söylemekten hiç utanmayan bir adamın etkisine kapılıp para hırsına teslim olan, kültürü önemsemeyen, tiyatroya, klasik müzik konserine, resim sergisine gitmeyen, kitap okumayan bu gençlerin, sanatın insana verebileceği hazlardan yoksun kalmaları yüreğimi parçalıyor (Urgan, 2016, s. 11).

Özal dönemi başta olmak üzere, sağın kültüre görece mesafeli görünüşü, entelektüelliğin neredeyse solculuğun bileşeni olarak görüldüğü bir ortamda kültürel alan içerisinde önemli sonuçlar doğurmuştur. Sağ ile özdeşleşen neoliberal politikalarla birlikte, kültürel alanın nihai hedefi olan yüksek kültür ürünleri yerine, piyasa temelli popüler kültür öne çıkar (Soysal, 2017, s. 212). Kültürün özerk ve estetik bir uğraş olması yerine popülerleşmesinin neoliberal politikaları benimseyen muhafazakâr bir iktidarın temellerini attığı bir iklimde gerçekleşmesi, kültürel alan içinde sağın hanesine eksi olarak yazılır.

Sağ’ın günümüz tartışmalarında politik iktidar olmasına rağmen kültürel alanda iktidar olamamaktan yakınması, popüler kültürün neoliberal politikalar dolayısıyla sağa, yüksek kültürün ise, politik iktidardan uzaklık ve özerklik söylemiyle sola nispet edilmesiyle yakından ilgilidir. Ancak bu, solun özerkliğinin sorgusuz kabulü anlamına gelmez. Özellikle sağ entelektüel çevrelerin gözünde sol, geçmiş bir alışkanlığını seksen sonrasında da sürdürmektedir. Neoliberalizme eklenerek Batı ve kapitalizmle uyumlu bir ilişki geliştirmekte ve kültürel alan ile ilgili tasarrufları -tıpkı geçmişte olduğu gibi- kendi halkına uzak ve yabancı bir portre çizmektedir. Sağ tarafından, bu tarif, geçmişle bugün arasında solun değişmez bir karakter sergilediğini ifade etmek için sık sık kullanılmaktadır.

2. Yöntem

Geleneksel ve yeni medya mecralarında kültürel alan içinde farklı konumlara (sağ-sol) sahip entelektüeller arasında geçen tartışmaları ele alan bu çalışmada 2014-2019 dönemine odaklanılmaktadır. Bu periyot, kültürel iktidar tartışmalarının dergi dosyaları, soruşturmalar, periyodik gazete, blog veya internet portalı yazılarıyla canlı biçimde yürütüldüğü bir süreçtir. Tartışmaların mahiyetini anlamak için bu dönem, gerek yoğunluğu gerek derinliği açısından önemlidir. Tartışmalar hala varlığını sürdürse ve zaman zaman alevlense de bunların daha çok münferit çıkışlar olduğu söylenebilir.

Bu doğrultuda, belirtilen aralıkta sağ ve sol eğilimli entelektüellerce -bazı istisnalar olmakla birlikte- yine sağ ve sol eğilimli medya mecralarında ve konusu doğrudan kültürel iktidar olan, kimi zaman ise dolaylı yoldan bu konuya değinen gazete köşe yazısı, dosya yazısı (makale), söyleşi-soruşturma türünde (46 Sağ eğilimli - 42 Sol eğilimli) 88 metin tematik analize tabi tutulmuştur (bkz. Ek). Seçilen metinler, alan içi eğilimleri geniş bir skalada yansıtacak şekilde, sağa ve sola doğru yayılan bir içerik sergilemektedir. Sağ kendi içinde muhafazakâr, dindar, gelenekçi ve milliyetçi tezleri ve isimleri içeren bir boyutta tartışmada yer alırken, solda da benzer biçimde Sosyalist soldan Kemalizm ve sekülerlik vurgusu yüksek bir sol anlayışa kadar geniş bir skaladan söz edilebilir. Bu durum seçilen metinlerin sayısını etkilemiştir. Metin sayısı ile ilgili bir diğer etken metinlerin tematik haritasını ortaya koyacak bir “anlam doygunluğunun” gözetilmesidir. Metinler üzerine yapılan kodlamanın (kod sayısının) doygunluğa ulaşması, verilerde zikredilen her şeyin duyulması anlamına gelir ki buna “kod doygunluğu” adı verilir. Anlam doygunluğu ise sayıyla ilgilenmekten ziyade araştırmanın temel problemine ilişkin anlam örüntülerinin yakalanmasını sağlayacak düzeyde metin incelemekle ilgilidir (Hennink, Kaiser ve Marconi, 2016). Çalışmada incelenen metin sayısını ve çeşidini anlam doygunluğunu yakalamaya yönelik çaba belirlemiştir.

Metinler tematik analizle incelenmiştir. Tematik analizde veri seti içinde tekrar eden anlam örüntülerini ortaya çıkarma fikri öne çıkmaktadır (Glesne, 2020, s. 259). Anlam örüntüleri genelde “tema” şeklinde karşımıza çıkar. “Bir tema, verilerin içerisinde araştırma sorusuyla ilgili önemli bir noktayı açıklar ve araştırma sorusuna dair örüntü oluşturan cevapları veya anlamları temsil eder” (Braun ve Clarke, 2019, s. 878). Bu doğrultuda “kültürel alandaki sembolik mücadelenin hangi stratejilere dayanarak nasıl işlediği” sorusuna odaklanan bu çalışmada araştırma sorusu doğrultusunda yapılan analizde dört tema tespit edilmiştir. Temalar için kullanılan başlıkların kuramsal içeriği dikkat çekecektir. Zira bu analiz, temaların belirlenmesinde çalışmanın kuramsal ilgisinin öne çıktığı bir kuramsal tematik analizdir. “Bu tematik analiz biçimi, veri setinin geneline ilişkin yoğun bir betimleme sunmaktan ziyade, verinin bazı yönlerine ilişkin daha ayrıntılı bir analiz sunma eğilimi gösterir” (Braun ve Clarke, 2019, s. 880). Oluşan temaları ifade eden başlıklar şu şekildedir.

1. Alanı Tanımak: Biz ve Onlar
2. ‘Niteliksiz İşler’: Bir Dışlama Biçimi Olarak Kültür
3. İktidarla Birlikte İktidara Karşı: Özerklik ve Angajman
4. Kapitalist-Küresel İktidar ve Endüstriyel Kültür İlişkileri

Çalışmanın başlarında sağ ve sol kendi içinde ayrı ayrı tematik analize tabi tutulmak istenmiştir. Ancak verilerin içine girildikçe ortaya çıkan örüntüler, sağ ve solun benzer gerekçelerle birbirlerine karşı konumlandıklarını göstermiştir. Bu durumda yapılan analiz sonucu yukarıdaki dört başlık her iki eğilimi de kapsayacak biçimde kullanılmış; ancak başlıklar (temalar) altında sağ ve sol eğilim şeklinde bir ayrıma gidilerek karşılaştırma imkanı elde edilmiş ve her iki eğilimin aynı temada nasıl bir yolla benzeştikleri yahut ayrıştıkları izlenebilmiştir. Glesne’nin (2020, s. 260) dikkat çektiği gibi, temalarda karşılaştırmalı bir analiz kullanmak örüntülere ulaşmada önemli bir kolaylık sağlamaktadır.

3. Bulgular

3.1. Alanı Tanımak: Biz ve Onlar

Kültürel iktidar tartışmalarında öne çıkan ilk görüntü hayli bölünmüş bir kültürel alan manzarasıdır. Alanın tarihsel yapılanması göz önüne alındığında bu durum şartırtıcı değildir. Bir yanda sol diğer yanda sağ eğilimli kalemlerin bulunduğu bu tartışma Türkiye tarihi açısından bilindik bir manzara oluşturur. Politik alanın domine ettiği düşünülen bir iklimde, ilk bakışta, bu iki taraf arasında neredeyse hiçbir ortak yönün olmadığı bir kültürel vasatla karşı karşıya olduğumuz hissi baskındır. Ancak bu çalışma, kültürel alana ilişkin tartışmaların bu politik dinamikleri de içine alan bir iç mantığa sahip olduğu düşüncesinden yola çıkmaktadır. Turner’ın (2000, s. 91) belirttiği gibi, “kültürel alan bir yandan kendine özgü bir mantığa sahip olan fakat bir yandan da politik ve ekonomik mücadeleleri yansıtan bir simgesel mücadele alanıdır.” Bu açıdan bakıldığında, tartışmalardaki biz ve onlar ayrımının politik bir dil dizgesi içerisinde üretildiği göze çarpmaktadır. Bu dil, hem politik çağrışımları içermekte hem de kültürel alandaki konumlanmalara işaret etmektedir. Tartışmaya katılanın kendini ve karşıtını nereye konumlandığını ayrılmaz biçimde birbirine bağlamaktadır. Kendini karşıtıdan ayırma isteği, hem karşıtının yerine hem de kendi yerine ilişkin inancı inşa etmektedir.

3.1.1. Sol Eğilim

Sol eğilimli kalemler karşıt konumu, “İslamcı-Muhafazakâr”, “iktidar mahfilleri” (Bora, 2017), “rejim sözcüsü kalemşor” (Pektaş, 2018), “İslamcı dünya görüşü” (Tutal, 2017, s. 16), “sağcı hegemonya” (Yeni e., 2018, s. 3) gibi sıfatlarla nitelemektedir. Bunun yanında, sol eğilime Kemalist vurguları da ekleyerek tartışmaya dahil olanlarda bu dil sertleşmekte ve “anti laik Türk İslam diktatörlüğü” (Kurhan, 2018) gibi ifadeler kullanılmaktadır.

Kendisini iktidara karşı konumlayarak sağdan ayrışan sol eğilimli yorumlarda vurgu “iktidar cephesinin” kurmaya çalıştığı “hegemonyaya” doğrudur. Örneğin Birikim dergisinin kültürel iktidar tartışmaları için hazırladığı dosyada hegemonya temelli analizlerin önemli bir ağırlığı bulunmaktadır. Dosyada Fazlıoğlu-Akın (2018), iktidarın yerel yönetimler aracılığıyla kültürel iktidar (hegemonya) kurma peşinde olduğunu belirtir. Dosyanın diğer bir yazısında, kültürel iktidar iddiası, (İslamcı-Muhafazakâr) sağın siyasal alan içinden konuşan ve kültürü araçsallaştıran söylemleriyle hegemonya kurma çabasına atfedilir (Keten, 2018).

Gürpınar’ın (2016, s. 192) deyiimiyle, çizgi biraz daha sağa (solun sağına) doğru kayıp muhalif eğilimlerini koruduğunda “laiklik” vurgusu artmakta ve kültürel alanda karşı tarafın yapmaya çalıştıkları Cumhuriyet değerlerine karşı girişilmiş bir mücadele şeklinde yorumlanmaktadır.

Eğitim kurumlarının İmam-Hatiplere dönüştürülmesi; evrensel sanat dallarının küçümsenmesi, ihmali ve büyük olasılıkla ortadan kaldırılması; tersi söylene de farklı yaşam biçimlerinin imkân ve alanlarının işgali ve son aşamada yok edilmesi... Bu yaşananlar Mustafa Kemal’in önderliğinde gerçekleştirilen kazanımlara/devrimlere dönük karşı çıkışın yeni ve güçlü halkasını oluşturuyor (Alemdar, 2017, s. 6).

Daha önce de belirtildiği gibi tartışmanın taraflarının kendi içinde monolitik bir birliktelikten söz etmek mümkün değildir. Farklı hareket noktaları, farklı yaklaşımlar göze çarpmaktadır. Hatta kimi zaman birbirleriyle beraber anılmak istemediklerini özellikle belirttikleri de görülmektedir (Bora, 2017). Sol ve Kemalizm gibi iki eğilimin birbirine yakınlaşması, daha çok, politik saiklerin kuvvetli olduğu alan içi konumlanmalarda, buldukları yerlerin görelî yakınlığıyla ilgilidir.

3.1.2. Sağ Eğilim

Sağ eğilimli kalemler ise karşı tarafı, “sol-seküler” (Demir, 2017), “Kemalist zihin” (Kılıçarslan, 2019), “lümpen” (Çağlar, 2019), “seküler seçkin elit” (Yıldırım, 2018a) gibi sıfatlarla nitelendirmekte ve kendini bu sıfatların karşısında konumlandırmaktadır. Karşı taraf için özellikle lümpenlik, seçkinlik, Kemalistlik gibi ifadelerin kullanılmasıyla, sağ eğilimli kalemler kültürün millet oluşturucu otantik değerine göndermede bulunmaktadır. Buna göre kültür milletin özünü oluşturan otantik bir kavramdır. Örneğin aşağıdaki yorumda öne çıkan “biz” vurgusu bu otantisiteye sahip bir kitleyi işaret etmektedir.

Biz, okullarımızda kendi kültürümüzün teknesi olan Türkçe'mizi değil de yabancı dilleri tercih ederken, biz kültürel fethimizi ve kültürel iktidârımızı nasıl gerçekleştireceğiz ve “kendi zamanımızın İstanbulları”nı fethedip bu devrin müjdesine nasıl nâil olacağız? (Ceylan, 2017).

Sağ eğilimli kalemlerde otantik kültür, özellikle Cumhuriyetle birlikte akamete uğramış bir değer olarak görülmektedir. Bu değer yerine ikame edilmeye çalışılan ise Batı taklitçisi, yabancı, züppe bir kültürel dizgedir. Kemalizmin kültür anlatısına karşı çıkmak için kullanılan bu argümanlarda seçkin bir kitlenin dayattığı yabancı bir kültür vurgusu öne çıkmaktadır. Seçkinler, kendisi gibi olmayan bütün kültürel aktörleri ve unsurları zor yoluyla saf dışı bırakan dar bir kadro olarak görülmektedir. Bu yabancı, Batı merkezli seçkin kültürene karşı verilecek mücadele ise kültürel bir mücadeledir, bir kültürel iktidar mücadelesidir.

Öte yandan sağ eğilimli eleştirilerde kültürel alanda verilecek bir mücadelenin muhatabı aynı zamanda “sol” olarak tanımlanan bir kültürel çevrenin sembolik gücüdür. Solcuların kültürel alandaki en önemli avantajları ve aynı zamanda iktidarlarının temeli olarak sembolik güçleri görülmektedir. Kültürel alanın solcu olarak tanımlanan aktörleri, ürettikleri eserlerin niteliğine bakılmaksızın, bu alanda önemli konumlarda söz sahibi olmuş, meşru kültürel üretimi ve onun aktörlerini belirleme yetkesini elinde bulunduran kişiler olarak görülmektedir.

Meğer solcu olmak kültürlü sayılmak için yeterliymiş. Solcuların onayı olmadan kültürlü olamıyormuşsun... Ben Varlık'ta adam gibi şiir çıkıyor, Dergâh bir numara diye düşündüğüm için ilk şiirlerimin Dergâh'ta çıkmasını çok istemiştım. Meğer Dergâh "bizim", Varlık "onların" dergisiymiş. Ve şair sayılmak için onların dergilerinde görünmen icap ediyormuş (Arslanbenzer, 2019).

Bu yetkenin işlerliği için, solcuların karşısına konumlanan sağ eğilimli kültür aktörlerinin de, solun bu alandaki belirleyici gücünü kabullenen bir simgesel şiddeti canlı tuttuğu belirtilmektedir. Sağ eğilimli entelektüeller açısından kültürel iktidar mücadelesinin önemli bir boyutunu bu yapının çözümlenmesine yönelik gayretler oluşturur.

3.1.3. Alanın Çerçevesi

Buraya kadar yapılan tartışmaya bakıldığında iki ayrı dünyanın birbiriyle temasını imkansız varsayan bir manzara ortaya çıkmış görünebilir ve kimi görüşlere bakılırsa ortak bir kültür alanına ilişkin mücadele yerine, Dellaloğlu'nun (2021) ifade ettiği gibi, kurulmaya çalışılan “paralel [kültürel] kamulardan” bahsedilebilir. Ancak, sürekli bir tartışmanın olması ve tartışma esnasında ortaya çıkan mücadele stratejilerinin benzerliği aslında ortak bir alan için söz söylüyor olmaktan kaynaklanır. Ortada bir mücadele var ise, bu, her iki tarafın da meşru gördüğü, ulaşmaya değer bulunduğu ortak bir hedefe ilişkin bir mücadeledir. Öte yandan tartışmaya dahil olanların kendisini tanımlarken ve konumlanırken karşıtına göre hareket etmesi, kültürel alan içinde karşıtını “gayr-meşru” bir zemine taşımak istemesi “ayrı dünyaları” değil ortak bir alanın varlığını işaret etmektedir. Zira meşruiyet kaygısı, ortak bir alan içinde aynı hedef için gösterilen bir çabayı gerektirir. Aşağıda sol eğilimli bir yazar “İslamcılar” olarak nitelendiği karşıtlarıyla aynı amaca yönelik bir mücadelenin içinde olduğunu işaret etmektedir. Kültürel iktidar onun için elde tutulması ve karşıtına kaptırılmaması gereken bir hedef olarak öne çıkmaktadır. Bu hedefe

ulaşmak için sürdüreceği sembolik mücadeleyi “cenk” olarak nitelemektedir. Yazarın dikkati -her ne kadar karşıtları için sert bir dil kullansa da- iki farklı dünyaya değil ortak bir mücadele alanına yöneliktir.

Kendini solda gören, hadi sağda görmeyen diyelim, her kesim, benim söylediklerime karşı çıkmaz sanıyorum. Çünkü bu kültürel iktidar, solcuların son kalesi. Ne yaparlarsa yapsınlar, İslamcıların bu alanı kendilerinden alamayacağına inanıyorlar... Son olarak, şayet gözünü kültürel iktidara dikmiş bir politik irade varsa ve müstakbel cenge şimdiden hazırlanmak gerekliyse; biz bunu nasıl yapabiliriz? (Erdik, 2018).

Benzer biçimde aşağıda kültürel alanla ilgili ortaya konan sağ eğilimli yorum da, iki ayrı dünyayı değil müşterek kuralları olan tek bir oyunu işaret etmektedir. “Alan” kavramını doğrudan kullanan bu yorum, alanın özü itibarıyla kabul edildiğini ancak işleyişine yönelik eleştirileri dile getirmektedir.

Madem burası güçle alakalı bir alan, burada bir iktidar olacak ama farklı iktidarlar da olacak, bunlar arasında bir denge oluştuğunda, bir tekel oluşmadığında sorun ortadan kalkar. Güçlünün olmadığı, herkesin eşit olduğu bir durum değil fakat bir tekel oluşturmadığı diğer iktidar gruplarının da kendini ifade etmesine boşluk bırakan bir kültürel iktidar benim zihnimdeki yapı (Çağlar, 2019).

Öyleyse, birbirine temas etmeyen iki kültürel kamu olduğunu varsayan görüş ile -bu çalışmanın da içinde olduğu- alan içinde birbirini görmezden gelen iki taraf olduğunu ileri süren görüşü ayırmak gerekir. Birincisi alanı yok sayarken ikincisi alan içinde yürütülen sembolik mücadelede öne çıkan bir stratejiyi işaret eder. Bir kültürel üretimi yahut aktörü “görmezden gelmek”, onlarla hiçbir temas ya da ilişkinin olmamasından ziyade, onların alan içindeki değerine ilişkin bir tasarrufu gösterir. Bu, ilişkisizlik değil; tersine önemli bir ilişki biçimidir. Örneğin sol eğilimli bir edebiyat eleştirmenin sağ eğilimli önemli bir yazarın romanını değerlendirmeye almaması (ya da tersi), sol ve sağ diye ayrılmış iki alternatif kültürel kamuyu değil, kültürel alan içinde o romanın sembolik değerini düşürmeye yönelik bir hamleyi işaret etmektedir.

3.2. “Niteliksiz İşler”: Bir Dışlama Biçimi Olarak Kültür

Tartışmalarda karşıtının ürettiği kültürel ürünlerin nitelikten yoksun olduğuna dair düşüncenin/inancın inşa edilme çabası önemli bir mücadele konusudur. Zira kültürel alan içinde bir ürünün meşruiyeti sağlayacak en önemli etken, onun alanın paydaşları tarafından niteliği yönünde yüksek bir kabule sahip olmasıdır. Bu kabulün derecesi şüphesiz ürünün niteliğine ilişkin inancın inşa edilebilmesiyle yakından ilişkilidir. Bu nedenle niteliğe ilişkin inancın oluşturulup oluşturulamaması durumu aynı zamanda “iyi ve kötü” üretimin sınırlarını da tayin eder.

Kültürel alan içinde solun sağdan, sağın soldan kendisini ayırt etmek üzere kullandığı önemli bir argüman olarak “nitelikli kültür”, alan içi bir dışlama biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu dışlama, hangi kültür ürününün meşru sayılacağını belirleme gücünü elde etme stratejisi olarak değerlendirilebilir. Bourdieu’nün (2016b, s. 215) belirttiği gibi “Şu veya bu akım veyahut grup için, ‘bu şiir değil’ ya da ‘edebiyat’ değil demek, söz konusu grup veya akıma meşru varoluş hakkını reddetmek, onu oyundan dışlamak veya aforoz etmek demektir.” Bu açıdan her iki tarafın da farklı “aforoz etme” biçimleri olduğu görülmektedir.

3.2.1. Sol Eğilim

Sol eğilimli yorumlarda nitelikle ilgili dışlamanın yolu iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki, Türkiye’de sağın kültürle ilgili sorununun herhangi bir zamanla ya da yerle ilgili değil ontolojik olduğu yönündedir. Sağ eğilimli entelektüeller, kendilerini, kültürel olarak baskılanmış ve kültürel alanın dışına itilmiş olduklarını iddia ederek savunsalar da, sol eğilimli entelektüeller

açısından bu durum başkalarından değil bizzat sağın varoluşundan kaynaklanmaktadır. Ontolojik vurgu, Türkiye’de sağın kültür işleriyle uyumlu olmayan bir doğasının olduğunu iddia etmektedir.

Türk sağının kültürü neden hep ıstırap içinde? Çünkü bu sağcı-İslamcının kafasındaki tarihin diyalektiği yok. Düşünce gücünün ve üretiminin zayıflığı, analiz etme, dünyayı anlama ve yorumlama çabalarındaki yetersizliği aynı zamanda sırtını dayadığı sınıfsal yapıdan da kaynaklanıyor (Ateş, 2018, s. 75).

Türk sağının ontolojik zemini oluşturan öğeler başta mukaddesatçılık olmak üzere dogmatik önermeleri politik dile dönüştürmeyi beceren; tartışmaya, eleştiriye kapalı olduğu kadar hiyerarşik ve maskülen bir çerçeveye sahiptir. Bu nitelikler bilim ve sanat alanlarında avangard fikirler ve eserler üretmeyi engellemekle birlikte, bu nitelikleri içerip onları açımlayacak bir kültürün yeşermesinin de önüne geçer (Yıldırım ve Alpmann, 2018, s. 24-25).

Her iki paragrafta da sağın düşünce yapısının ürettiği kültürel kısırlığa dikkat çekilmektedir. Özellikle ikinci paragrafta değinildiği gibi, sağın her şeyi politikaya tahvil etmesinin -politikaya en uzak noktada olması beklenen- “yüksek” kültür üretimine elverişli olmadığı iddiası, önemli bir dışlama biçimi haline gelmektedir. Bu iddianın devamı biçiminde, -daha sonraki temalarda da değinileceği üzere- sağın kültürel üretimleri popüler kültüre/kitle kültürüne yakın konumlandırılmakta ve bu yakınlık, politik amaçlara hizmet etmek için dizayn edilmiş angaje bir kültür ortamının işareti olarak öne çıkarılmaktadır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak kullanılan ikinci dışlama biçimi ortaya çıkar. O da sağın ürettiği kültürel ürünlerin estetik niteliklerden yoksun bir bayağılığa sahip olduğu tezidir.

Edirne’de eski camileri restore etmişler. Çok iyi tabii. Ama caminin köşesinde iki tane aplik var. Tam bir pavyon dekorasyonu. Söke’de hatırlıyorum, bir camide neonlarla ‘Hoş geldin Ramazan’ süslemesi yazılmıştı. Herhangi bir arabesk şarkıcının tanıtımından farkı yok bunun. Bunu oraya yapan adam ‘Bu güzel’ diye bunu görmüş. Ciddi bir zevk kopukluğu yaşıyor (Belge, 2014).

Heykelleri hiç Rönesans olmamış gibi; mizah dergileri insanlık adına üzüntü verici derecede sığ; restoratörleri yapsatçı müteahhitler gibi çalışıyor; kültür merkezleri düğün salonlarından farksız; mimarileri eklektik, tutarsız ve görgüsüz; tarihçileri tahrifatçı... sosyologları yıllardır “Biz Batı’dan bambaşka bir dünyayız” teranesini geveleyip duruyor; felsefecileri Ortaçağ’da bir yerlerde takılmış kalmış... (Yeşilbağ, 2018).

Belge ve Yeşilbağ’ın sağ kültüre ilişkin yorumlarında ilk dikkati çeken şey derin bir “niteliksizlik” vurgusudur. Sağ için kullanılan niteliksiz sıfatı, tartışmalar boyunca, -çok az istisna dışında- kültürel alanın hemen tüm alt alanlarına yayılmış bir durum olarak öne çıkarılmaktadır. Cami süslemelerinin sanattan öte bir “pavyon dekoru”, mimari restorasyonların “müteahhit işi olarak” nitelenmesi bayağılık ve niteliksizlik vurgusunu güçlendirmektedir. Her iki nitelemenin de yüksek kültüre en uzak noktalardan seçilmesi Bourdieu’nün deyimleriyle “aforoza”nın meşruiyetini artırmaya dönüktür. Alıntılarda öne çıkan diğer bir nokta genellemelere başvurulması ve bu sayede karşıtına ait bütün kültürel ürünlerin “kötüye indirgenmesi”dir. Bu örnekte de görüldüğü gibi; heykel, kültür merkezi, mimari, tarih gibi farklı alanların bütünüyle kötü olana indirgenmesi, nitelikli sayılabilecek ürünlerin görmezden gelinmesi, tartışmalar boyunca önemli bir dışlama biçimi olarak göze çarpmaktadır.

3.2.2. Sağ Eğilim

Sağ eğilimli yorumlarda da karşıtına ilişkin belirgin bir niteliksizlik vurgusu ön plana çıkmaktadır. Ancak bunun farklı biçimlere büründüğünü belirtmek gerekir. Özellikle kültürün aslında “solun işi” olduğu iddiasına karşılık bunun aksini ispat etmek, sağ eğilimli çabaların önemli bir parçasıdır.

Kültürel iktidar sopasını kafamızda sallayan adamlara ve kadınlara bakalım, hangisinin batının tanımladığı standartlar içerisinde Türkiye dışında bir karşılığı var? Tekil isimler olabilir ama bir Türk sanat camiasından bahsedebiliyor muyuz? Edebiyat, müzik, tiyatro camiasından bahsedebiliyor muyuz? Tekil yönetmenlerimiz, aktörler var uluslararası alana açılmış ama bir sinema ekolü yok, bir bütünlük yok. Elimizde bir şey yok, bir devamlılık yok (Çağlar, 2019).

Tartışmalar esnasında gündemin akışına göre kimi zaman kültür-sanat alanından çeşitli isimlerin de merkezde olduğu görülmektedir. Bu isimlerin tartışmadaki yeri aslında alan içi mücadele dinamiklerinden ayrı düşünülmemelidir. Çünkü gündeme gelen isimlerin kültürel alan içindeki meşruiyeti tartışma konusu edilmektedir. İsimlerin kendisi de temsil ettikleri tarafın ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmekte ve kültürel alan açısından işgal ettiği konum tartışmaya açılmaktadır. Sağ eğilimli kalemlerin sıkça eleştirdiği soldan gelen bu isimler, genelde popüler dizilerde, filmlerde rol alan ancak etki güçleri niteliklerinin çok üstünde olan “tipler” olarak eleştirilmekte, nitelikleri sorgulanmaktadır. Oyuncu Meltem Cumbul’un, bir ödül töreninde Buğday filminin yönetmeni Semih Kaplanoğlu’nun elini ideolojik saiklerle sıkmadığı gerekçesi ile başlayan tartışmalarla gündeme gelmesi, bu durumun tipik bir örneğini sunmaktadır.

Nereden hatırlayalım biz Meltem Cumbul’u? Yavuz Turgul ustanın yaptığı Yılan Hikayesi isimli dizide sallama çay gördüğünde ‘yine mi balık tutacağız, İha İha İha’ diyerek oyunculuğun belini büken köylü kız rolünden. Doğrusu, bana göre açık ara Türk sinema ve dizi tarihinin gördüğü en kötü ‘köylü kız’ tiplerlerinden biriydi. Mehmet Ali Alabora ve Görkem Yeltan gibi iyi oyuncuların karşısında tel tel dökülüyordu. Yine Yavuz Turgul’un Gönül Yarası’ndan da hatırlayalım Meltem Cumbul’u. Şener Şen ve Timuçin Esen’in şakır şakır oyunculuk dersi verdiği bu sıkı filmin en aksayan yanı Meltem Cumbul’du (Kılıçarslan, 2017).

Dikkat edilirse yazarın konu hakkındaki yorumları ve eleştirileri Cumbul’un ideolojik yönüne değil onun kültürel alan içindeki konumuna dönüktür. Bir sinema/dizi oyuncusunun niteliğine ilişkin eleştirisiyle yazar, bir yandan kültürel alanın görece özerk işleyişi açısından, ölçütleri alan içinden türemiş bir eleştiri geliştirmekte, bir yandan da kendi siyasal eğilimine uygun bir alan içi pozisyonu tahkim etmektedir.

Sağ eğilimli kalemlerde soldan gelen kültürel aktörlerin ve ürünlerinin niteliğine ilişkin eleştirilerinin önemli bir başka boyutunu kültürel alanın tarihiyle kurulan bağ oluşturur. Alanın tarihine ilişkin bölümde belirtildiği üzere, sağın tarihsel olarak kültür konusunda solu konumlandığı yer “entelektüellik” kisvesi altında bayağılık ve taklit şeklinde özetlenebilir. Sağdan gelen kalemler için, bilhassa Soğuk Savaş düşünce dünyasında, entelektüel yerine tercih edilen “aydın” ifadesinin “solu, yabancılığı ve taklitçiliği” neredeyse doğal biçimde içerdiği söylenebilir. Günümüz tartışmalarında da bu iddianın tarihsel bir süreklilik barındırdığı düşüncesi hâkimdir.

Türkiye’de “entelektüellik” dediğinde akla kimlerin geldiğinin farkındayım. Ota mota imza kampanyası düzenleyen imzacılar, sol partiler kurulmadan önce imza vererek desteklerini “esirgemeyen” “aydınlar”, sekülerliğin dibine batmış, ülkesinden ve dindarlardan nefret eden, günde beş öğün “sanatın ve edebiyatın” inceliklerinden bahsedip onlardan da bihaber olan bir kesim Türkiye’de “entelektüel” olarak sınıflandırılıyor (Gün, 2017).

Çoktandır farkında olduğumuz bir şeydi; ‘Kültürel iktidar’ dediğimiz olguyu elinde tuttuğuna inandığımız çevrelerin nicedir ‘sanat’ adına kayda değer işler ortaya koyamadıkları. Mihenk aldıkları ‘Batı’yı taklitten öte geçemedikleri gibi dünya ölçeğinde eser veremiyor, giderek ideolojik bir kampın gönüllü neferleri haline geliyorlar. Türkiye’de aydın ve sanatçıların vasatlığı yeni değil. Cumhuriyet tarihine denk bir kadükleşme söz konusu (Tezcan, 2019).

Gün ve Tezcan’ın yorumlarında görüldüğü gibi tarihten günümüze (sol) aydın ya da sanatçılar vasatlıkla nitelenerek kültürel alan içindeki konumları sorgulanmakta, sola nispet edilen

“entelektüellik” ya da “aydınlık” onların vasatlığının üstünü örtmek için kullandıkları bir araç olarak değerlendirilmektedir. Bu durumun sola sağladığı düşünülen sembolik gücü ortadan kaldırmak, tartışmalar boyunca, sağ eğilimli kalemlerin alan içi mücadeledeki önemli bir pratiği olarak öne çıkmaktadır.

3.3. İktidarla Birlikte İktidara Karşı: Özerklik ve Angajman

Kültürel alan içerisinde ürün veren aktörlerin ayırıcı özelliklerinden birisi iktidar ile aralarına koyabildikleri mesafedir. İktidara karşı alınan mesafe entelektüel imgesinin önemli bir parçasıdır (Çağan, 2005). Daha önce de ifade edildiği gibi entelektüelin içinde bulunduğu kültürel üretim alanı ayrımlar ve farklar üzerine kuruludur. Bu farkların en önemlilerinden birisi “kendini kâr peşinde koşmayan biri olarak görmekten, herhangi bir çıkar elde etmek hususunda tamamen ilgisiz/kayıtsız biri olarak görmekten ve/veya dışarıdan da öyle görünmekten” (Bourdieu, 2016a, s. 12) geçer. Politik olana ilgisiz olduklarına dair inancın yüksek olması, kültürel alanın aktörleri açısından yüksek bir sembolik kâr aracıdır. Özerk bir kültür insanı olduğuna dair inancın yüksek olduğu kişiler, aynı zamanda o alanda saygın olarak kabul görme eğilimindedir. Bu durumu tersinden okumak da mümkündür. Kültürel alandaki ürünlerin yahut aktörlerin iktidar aracılığıyla var olabildiklerine dair inancın yaygınlaşması da, tersine bir mantıkla, o ürün ya da aktörün kültürel alan içindeki meşruiyetinin sorgulanmasını beraberinde getirir. İncelenen tartışmalarda her iki tarafın da karşıtları için böyle bir inancı güçlü tutma stratejisinin olduğu belirtilebilir.

3.3.1. Sol Eğilim

Tartışmaların yoğunlaştığı konjunktürde iktidarda sağ bir partinin olması, sol eğilimli kalemler için kültürel alanda özerklik vurgusunu daha da güçlendirmektedir. Politik iktidara uzak, hatta muhalif olmanın kültürel alan için elzem olduğu görüşü tartışmalarda sıkça zikredilmektedir. Nitelikli kültürel ürünlerin iktidardan uzak, özerk kültür atmosferinde hayat bulacağı ve solun bu noktada kültürel alan içinde politik iktidara uzak olmak dolayısıyla önemli bir başarı elde ettiği ortak bir kanı şeklinde belirmektedir.

Bu süre içerisinde AKP kültürel alanda birtakım insanları devşirdi. Bazı insanlar AKP'yle, özellikle Gezi ve sonrasında birtakım yönetmenler, yazarlar vs., AKP iktidarına eklemelendiler... Bu iktidarın AKP olması şart değil. CHP iktidarda olsa da aynı şey olur. Bir sanatçı, bir kültür insanı eğer bir siyasî iktidara râm olursa, onunla böyle bir al-ver ilişkisine girmeye kalkarsa, aldığı birtakım maddi imkânlar olabilir. Ama geriye topluma kalıcı eser bırakma anlamında çok fazla şansları olamıyor. Böyle insanları görüyoruz ve bu insanların maalesef hızlı bir şekilde şair kimliklerinden, sinemacı kimliklerinden vs.'den sıyrılıp sosyal medya trollerine de dönüştüğünü acı bir şekilde gözlüyoruz (Çakır, 2017).

Öte yandan, yakın tarihe baktığımızda, darbelerin özellikle sol çevrelerin (bugünkü kültürel iktidarsızlık hayıflanmasının öfke duyduğu ötekinin belki de en önemli öbeği) üzerinden buldozer gibi geçtiğini, bu çevrelerin hayatta kalabilmek adına kültür piyasasında zorlu bir mücadeleyle kendilerine alan açtığını görüyoruz. Soralım mesela: 1980 sonrası ortaya çıkan ve kültürel alanın önemli aktörleri hâline gelen İletişim, Metis veya Can gibi yayınevleri devlet desteğiyle mi yoksa devlete rağmen mi kendini var etmiştir? (Uslu, 2019).

Yukarıdaki alıntılardan ilki yakın dönem tartışmaları ile ilgili iken ikincisi sol eğilimli yayınevlerinin tarihine ilişkin bir yorum içermektedir. İki görüşü birleştiren temel düşünce, sağın iktidara yaklaşırken kültürden uzaklaştığı, solun da iktidara mesafe aldıkça kültürel alanda nitelikli ürünler ortaya koyduğudur. Özerk bir sol kültür çevresi ve buna karşın sağ için iktidara angaje bir kültürel üretim iddiası, sol eğilimli entelektüellerce sembolik mücadele boyunca kullanılan önemli bir ayırım stratejisi olarak öne çıkmaktadır. Sol söylemde sağ çevrelerin kültüre ilişkin neredeyse bütün hamleleri “kültür, sanat ve bilim alanlarında eser üretmeyi içeren bir hegemonik güç olmaktan daha çok kültürel ilişkiler yoluyla siyasal iktidarı yeniden üretmeyi [içerir]” (Yıldırım ve

Alpman, 2018, s. 24). Aşağıda sağ ve sol eğilimli dergiler üzerine yapılan değerlendirmeler iktidardan özerk bir üretim bağlamında solu sağdan net biçimde ayırmaya çalışmaktadır.

Lacivert, Cins ve İzdiham; Ot, Kafa türü dergilerin; Caf caf, Hacamat ve Misvak ise Leman, dergilerinin muadili olarak çıkarılır. Ancak bu dergilerin arasında da nüanslar vardır. Lacivert daha özgün ve ağırbaşlı bir görüntü sergilerken, Cins daha atak ve açıksözlü bir içerik üretmektedir. İzdiham ise direkt olarak siyasi olmayan ve duygusal, edebi içeriklerin daha fazla öne çıktığı bir yayındır. Misvak’ın daha “Akitvari” olduğunu söyleyebiliriz. Bunların dışında, Sabit Fikir dergisinin benzeri diyebileceğimiz (bir kitap satış sitesi tarafından çıkartılan) Arka Kapak ve ismini Gezi’de çok duyduğumuz #tarih dergisinden alan Derin Tarih dergileri de bu gruba dahil edilebilir. Bu dergilerden Cins ve Derin Tarih Albayrak Holding tarafından, Lacivert ise Kalyoncu Holding’e bağlı Turkuvaz Medya tarafından yayımlanmaktadır (Keten, 2017, s. 31).

Kültürel alanın mantığıyla dolayımından, doğrudan iktidar eliyle kültürel alanın içine yerleştirilmiş olarak tarif edilen birçok yayının ismi sol eğilimli yorumlarda sıkça zikredilmiştir. Yukarıda da görüleceği üzere yayımlar kıyaslamalı olarak verilmektedir. Böylece nitelikli kültür ile bayağı kültüre dair inancın tesis edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Örneğin sağ eğilimli Lacivert ve Cins yeni dergicilik alanındaki yayımlar olarak değil Ot ve Kafa gibi sol eğilimli kadrolarca üretilen dergilerin türevi yahut kötü taklidi olarak sunulmaktadır. Ot ve Kafa öncü ve nitelikli yayıncılığın bir ürünü iken karşıtları iktidarın doğrudan bir politik hamlesi olarak değerlendirildiği için niteliksiz ve bayağı tarafı temsil etmektedir. Öte yandan “iktidar bağlantılı” dergilerin sermaye gruplarıyla birlikte anılması kültürel alan içinde bir başka önemli strateji olarak öne çıkmaktadır. Sağ eğilimli kültürel üretimin yalnızca politik alanın değil ekonomik alanın da doğrudan müdahalelerine açık olduğu kanaatini güçlendiren bu ifadeler, sağ eğilimli kültür aktörlerinin ürünlerini “özerk kültür ve sanat” açısından gayr-ı meşru bir konuma yerleştirmektedir.

Kültür-sanat alanındaki isimlerle ilgili yapılan tartışmalarda da benzer bir yönelim göze çarpmaktadır. Bu isimler genellikle “iktidara yakın” ve “muhalif” olarak iki keskin uca ayrılarak değerlendirilmektedir. “İktidara yakın” olarak işaret edilen grubun kitlesel tüketime dönük ürünler veriyor olması, iktidara uzak ve “özerk” olarak kabul edilen grubun “yüksek kültür” alanına dahil isimler olarak anılması iktidar ve özerklik tartışmasını canlı tutarak ortaya konulmak istenen “farkı” yeniden üretme yöntemlerinden birisidir.

Büyük sloganlarla yürütülen bu mücadelenin, iddia edildiği gibi büyük kökleri ve amaçları da yok. Kültür alanını, siyaset alanı için araçsallaştırmanın karşılığı, “Asım’ın Nesli” diye çıkılan yolda, Şafak Sezer, Alişan ve Acun Ilıcalı’yla karşılaşmak oluyor. Ne ürettiğinizden bağımsız olarak, sadece iktidarla iyi geçinmeniz, sizi (içi boş bir kavram olarak) yerli ve millî cepheye dahil edebiliyor (Keten, 2019).

Orhan Pamuk, Nuri Bilge Ceylan, Fatih Akın gibi isimler artık “uzlaşmanın” bir ifadesi olmuş gibi görünen saray davetlerine icabetten uzak durmuşlar veya büyük ihtimalle bu tür bir davete zaten icabet etmeyecekleri bilindiğinden kendilerine böyle bir davet yapılmamıştır. Bütün bunlar AKP’nin iktidar, ihtişam ve içermeye tescillenmiş kültürel hegemonya arayışının kırılma paradoksunu oluşturur ve sarayın sanatçılarla verdiği pozunu etkisizleştirir (Çelenk, 2019).

Daha önce dergiler üzerinden üretilen karşıtlık burada isimler üzerinden üretilmektedir. Şafak Sezer, Alişan gibi isimlerin karşısına Orhan Pamuk ve Nuri Bilge Ceylan gibi isimler konulduğunda bayağı ve yüksek kültür farkı çok da tartışmaya açık olmayan biçimde yinelenmektedir. Orhan Pamuk ve Nuri Bilge Ceylan gibi isimler meşruiyetlerini kültürel alandaki prestijli işlerinden alırken Şafak Sezer ve Alişan’ın şöhreti daha çok iktidara yakınlığıyla ilişkilendirilmektedir. Swartz’ın (2013, s. 317) belirttiği gibi, kültür alandaki aktörlerin/entelektüellerin politik tavırları onun “kültür alanına katılımıyla ya da eylemin kültürel alanın süzgecinden geçmesiyle -onun tarafından dolayımından- kabul edilebilir hale [gelir]”.

Bu durumda söz gelimi Orhan Pamuk'un politik mesajı bir entelektüelin kaygılarını yansıtan meşru bir edim olarak kültürel alandaki itibarını zedelemeyen Şafak Sezer'in politik mesajı iktidarla kurduğu çıkar ilişkisine bağlanır ve özerkliğinin iktidara feda edildiği inancı kuvvetlendirilir.

3.3.2. Sağ Eğilim

Sağ eğilimli kalemler de kültürün özerk bir faaliyet olduğuna dikkat çekerken karşıtlarının çeşitli iktidar biçimleri ile kültürel alanı domine etmeye çalıştığını sıkça ifade etmektedir. Sol eğilimli yazarlar tarafından mevcut siyasi iktidarın kültürel alanda en önemli hamlelerinden birisi olarak nitelendiğini gördüğümüz Cins Dergi'nin 32. sayısında derginin özerkliğini öne çıkaran "birinci sınıf bir kültürün, birinci sınıf bir düşüncenin, birinci sınıf bir geleceğin hayalini kurarak 'tam bağımsız' bir editoryal serbesti ile yolumuza devam ediyoruz" (Kılıçarslan, 2018, s. 5) şeklindeki ifadeler bir dergi için özerkliğin önemini işaret ettiği gibi bunun "birinci sınıf" kültürel işler yapmayı sağlayacağını da hatırlatmaktadır.

Yine aynı derginin Ekim 2015'te çıkan ilk sayısının arka kapağında Nikos Kazancakis'in şu sözleri alıntılanır: "Özgür değilsin. Senin bağlı bulunduğun ip öbür insanlarınkinden daha uzun. Hepsi bu kadar." Dergi editoryası Kazancakis'e referansla, solun iktidardan bağımsız olması bir yana, uzun ama görünmez iperle farklı iktidar odaklarıyla ilişkisine dikkat çekmek istemektedir. Bu iktidar ilişkilerinde en sık öne çıkarılan ise Türkiye'nin mevcut "kültür elitinin", bir başka deyişle sol eğilimli entelektüellerin, Türkiye tarihinde resmi ideoloji ile kurduğu ilişkidir. Sağ eğilimli entelektüellerde Türkiye'nin "müesses nizamı" olarak görülen Kemalist resmi ideoloji ile kültürel alanın mütehakkimleri arasında organik bir bağ olduğunu işaret ederek onları iktidarla özdeşleştirmek önemli bir mücadele stratejisi olarak öne çıkmaktadır.

Kültürel iktidar, Türkiye'deki 'tarihsel iktidar blokunun' ideolojik ve politik unsurlarından oluşan bir yapıdır. Burada yer alan edebiyatçı, sinemacı, müzisyen, tiyatrocu vb. unsurlar ancak kültürel iktidarın belirleyiciliği altında bu sıfatları edinirler; ancak o iktidara tabi oldukları sürece bu kimliklerini sürdürebilirler. Onlar, kültürel iktidarın ideolojik söylemine doğrudan karşı çıkmayı bir tarafa bırakın onun sembolik unsurlarından birine dahi aykırı düşüktüklerinde tasfiye edilirler, yaşayan ölü haline dönüştürülürler (Bilgin, 2018).

Edebiyat ve müzik, kültürel varlığın en temel özellikleri olarak bu elitler ve mahalleler dünyasında yer alır. Çünkü yukarıdan gelen, hiyerarşik olan, batıcı ve modern özellikleriyle üreyen kültürün anavatanında yetişen elitlerdir bunlar. Yani batı kültür dünyası içinde yetişerek onu bu topraklara taşıyan ve egemen kılma rolüne sahip olanlardır. Yatay kültürel varlığı reddeden, onu geçmiş ve mazi diye çizen, geri kalmış toplumların fosili olarak tanımlayan bu elitlerdir (Yıldırım, 2015).

Alıntılarda dikkat çeken elitlik vurgusu, kültürel alan içinde söz sahibi olan üst düzey bir kültür üreticisini değil, kültürel alanın tarihi içinde sağ eğilimli entelektüellerin karşıtları için kullandığı, halkına yabancı, üstten bakan bir Batı hayranlığını ifade etmek için kullanılır. Dolayısıyla elitlik alanın içinde değil tam karşısında, politik alana konumlanmak anlamına gelir. Sol eğilimli yazarların alan içi mücadeledeki özerklik vurgusuna sağ eğilimli yazarlar onların iktidarla kurdukları "tarihsel ve görünmez" ilişkiyi öne çıkararak cevap verirler. Solun özerklikten mahrum olduğunu ifade etmek için sıkça başvurulan başka bir yol ise onların küresel çaptaki iktidar ağları ile kurdukları ilişkilerle kültürel alanda bulduklarının belirtilmesidir.

Türkiye'deki kültür-sanat faaliyetlerinin bütün biçimlerini seküler 'çeteler' götürüyor. Fakat bunlar neyin iktidarını yaşıyor? Hangi kültürün iktidarı? Bunlar sömürgeleşmiş zihinler, ödünç akılla batıda üretilen bütün kültür biçimlerinin Türkiye'de gönüllü acenteliğini yapıyorlar. Bunların da iktidar olduğunu söyleyemeyiz. Bunlar acente (Kaplan, 2019).

Sol eğilimli kalemlerin sağa ilişkin mevcut siyasal iktidarla dolaysız bir bağı olduğu iddiası somut bir gerçeği öne çıkarmak ister, bu iktidar hareket zemini halihazırda var olan bir iktidardır.

Oysa karşıtının iktidarla ilişkisine dönük sağdan gelen değerlendirmeler, solun görünmez yahut sembolik düzeyde bir iktidar ilişkileri ağı ürettiğini ifade eder. Bourdieücü manada sembolik iktidarı işaret eden bu ilişkiler, solun kendisi ile ilgili oluşturduğu ve çözümlenmenin zor olduğu inançlar ve kanaatler silsilesine dayandırılmaktadır.

Yusuf Genç: Kültürel iktidar meselesi bugüne kadar tek taraflı konuşulmuş bir şey aslında. Biz bunu tartışmaya açmak istiyoruz. Ölçüleri kendileri tarafından verilen peşisıra pazarlanıp 'iyi budur' diye her fırsatta önümüze sürülen sahte kahramanların yapay verimlerini iyi diye sunmalarına artık tahammül göstermeyeceğimizi söylüyoruz (Genç ve Çalışkan, 2015).

Senelerdir kendinizi sahibi, bekçisi, ustası, atası saydığınız alanlarda rahatça at koşturduğunuz yeter' demeye geldik çünkü. 'Kültürü, sanatı, edebiyatı, sokağı, sosyolojiyi biz biliriz' tafralarınızın yıldızlarını dökmeye geldik. Topluma sıradan bir algı ile ortalama bir kültürel vasat dayattığınızı ifşa etmekten büyük bir memnuniyet duyacağımızı bilmenizi isteriz (Cins, 2015, s. 2).

Yukarıdaki paragraflardan birincisi sağa göre, solun sembolik iktidarının kaynağı tespit edilirken ikincisinde yapılması gerekenin ne olduğu ifade edilmektedir. Buna göre solun kültürel alandaki yayılımı algı ve inançları inşa etme şeklindeki bir tahakküme işaret etmekte iken bu algı ve inanç inşasına karşı mücadele vermek aslında kültürel alandaki hak edilmemiş bir iktidarı ortadan kaldırmak anlamına gelmektedir. Sağ eğilimli yazarlara göre bu sembolik düzenin ideolojik işleyişi, özerk olmak bir yana, en mukavemetli iktidarı üretmekte ve bu yolla kendisi dışında olanı alandan dışlamaya çalışmaktadır. Solun sağa nispet ettiği angaje kültür üretimi tezini, sağ, farklı iktidar veçhelerini öne çıkararak sola nispet etmekte ve böylece iki karşıt konum arasında iktidar ilişkileri üzerine sembolik bir mücadele sürmektedir.

3.4. Kapitalist-Küresel İktidar ve Endüstriyel Kültür İlişkileri

Çalışmada öne çıkan temalardan biri de alan içi mücadelede karşıt konumda yer alanların kültürel alandaki pozisyonunu ekonomik çıkarın güdümüyle açıklamaya çalışmaktır. Zira kültürel alan içindeki “nitelikli” ürünlerin ve “saygın” aktörlerin en temel özelliklerinden birisini ekonomik anlamda bir kâr elde etme amacı gütmeyen kültürle uğraşma gayreti oluşturur. Burada “tersine bir ekonomik dünya”dan söz edilebilir (Bourdieu, 1999, s. 141). Kültürel alanda saygın olmanın önemli şartlarından birisi ekonomik anlamda “başarısız” olmaktır. Kültür ürünlerinden sürekli maddi kazanç elde etmek şüpheyle karşılanacağı gibi çok satan veya popüler olmak nitelikli kültürel ürünler için arzu edilir bir durum değildir. Bu, kültürel alandan hiçbir maddi kazanç elde edilmeyeceği anlamına gelmez; ancak “yüksek kültür”ü bayağı olandan ayıran en önemli özelliklerinden birisi “sadece” maddi kazanç için değil “aynı zamanda” maddi kazanç için var olmasıdır. Ekonomik kazanç kültürel üretimin tali bir çıktısı olabilir. Dolayısıyla sağ ya da solun, karşıtının kültürel üretimini bir ekonomik döngünün içinden çıktığına dair inancı güçlendirebilmesi (kendileri için de tersi yönde bir inancı güçlendirebilmesi) sembolik mücadelenin önemli bir boyutunu oluşturur.

3.4.1. Sol Eğilim

Tartışmalar esnasında sol eğilimli yazarların teorik formasyonlarına uygun biçimde, kapitalizm ve neoliberalizm gibi solun kendisini karşısında konumladığı ekonomik oluşumlara karşı eleştirilere sık rastlanmaktadır. Solun kendini konumlandığı yere aşına olanlar için bu durum elbette şaşırtıcı değildir. Ancak kültür bahsinde kapitalizm eleştirilerinin sık sık devreye girmesi dikkat çekici bir durumdur. Zira sağdan gelen kültürel pratikleri piyasa ekonomisinin içinden okumak, kültürel ürünlerinin piyasa dolayımıyla açıklamaya çalışmak aynı zamanda onları kültürel alanın özerk mantığından da uzakta konumlamaya yarar. Bir önceki temada siyasal iktidarla yakından ilişkilendirilen sağ kültürel üretim, ikinci bir iktidar alanı olarak ekonomiyle de doğrudan

bir ilişkinin içine sokulur. Alan içi mücadelenin sembolik evreninde solda konumlananlar, sağ politik ve ekonomik alandan kendini ayıramayan angaje bir pozisyona konular.

Ama şunu da unutmayalım, kültürün bir endüstriyel faaliyet olarak geliştirilmesine de çok büyük bir coşkuyla ve enerjile katkıda bulduklarını belirtmek lazım. Bu anlamıyla AKP özellikle belediyelerin faaliyetleriyle kültür endüstrisine eklenmekte hiç ürkek davranmıyor. Bu tek başına AKP'nin oluşturduğu bir durum da değil zaten. Kültür endüstrisi denilen şey zaten bundan bağımsız olarak sürekli büyüyor. Kimi durumlarda içeriği ile ilgilenmeseler, ya da içeriğini çok fazla tasvip etmeseler de İstanbul'daki büyük kültürel etkinliklerin global kültür sanat piyasasına eklenmesinden memnun olduklarını düşünüyorum (Bora, 2014).

Kültürü hegemonya aracı olarak kullanmak isteyen AKP, ekonomik çıkarlarını ön planda tuttuğu için sermayenin kültür ve sanata yatırım yapmasının önünü açıyor. Sermaye grupları da kültür-sanat girişimlerinde gerçek bir üretim yapmıyor. Yapsa bile tekelleştirilen sanat, toplumun ulaşabileceği konumda olmuyor. Ya çok pahalı ya da halkın ulaşamayacağı yerlerde gerçekleşiyor. Esas konu tüm toplumun ulaşacağı sanatı ortaya koymakta. AKP sanatı reklam ve piyasa malı haline getirdi. Nasıl kapitalist ekonomi krizlerle besleniyor ve büyüyorsa, neoliberalleşmenin etkisiyle piyasalaşan sanat alanı da bu uyumsuzluklardan ve sanatın kriz anlarından besleniyor (Gevrek, 2019).

Yukarıdaki paragraflardaki gibi, kültürün ekonomik boyutuna dair yorumlarda, bir yandan sağdaki bütün kültürel etkinlikler bir siyasal parti ile özdeşleştirilmekte, bir yandan da bu siyasal partinin dünya ekonomik sistemindeki konumu icabı, kültürel etkinliklerin de aynı ekonomik işleyişle ilişkili olduğu görüşü yoğunlaşmaktadır. Buna göre, kültürel üretim sağın elinde hem muhafazakâr bir kisveyle ideolojikleştirilirken hem de buna paralel olarak piyasalaştırılmaktadır. Kavramsal karşılığını "teknolojik muhafazakârlık" (Mollaer, 2016) olarak bulan bu iddia, kültürün muhafazakârlar elinde piyasa dolayısıyla metalaşmasını öne çıkarmaktadır. Kültürel alan için bu durumun kritik sonucu sağ kültürel üretimin piyasa aracılığıyla niteliksizleşmesi iddiasıdır. Sol için bu iddia sembolik mücadelenin önemli bir veçhesini oluşturur.

3.4.2. Sağ Eğilim

Solun, sağ kültürel üretimi, kültür endüstrisi küresel kültür ekonomisi ve kitle kültürü gibi kavramlarla özdeşleştirme gayreti ne kadar güçlü ise sağ eğilimli kalemlerin sembolik mücadele içindeki benzer vurguları o derecede güçlüdür. Kendini sol, muhalif gibi sıfatlarla tanımlayarak kültürel alan içinde ekonomik ve politik iktidara uzak bir konuma yerleştirmeye çalışan isimlere dönük eleştirilerin, sağın alan içi mücadeledeki önemli iddialarını oluşturduğu söylenebilir. Bu eleştiriler bir yandan politik ya da ekonomik iktidara uzak olma iddiasında olanları "iktidarın ta kendisi" olarak tartışmalarda öne çıkarmaya yararken bir yandan da ekonomik çıkar gruplarının kültür alanındaki karşılığı/temsilcisi olmaları vurgusuyla, onları, kitlesel ve dolayısıyla bayağı bir kültür pratiğinin icracısı ilan etmektedir.

Hala en çok okunan gazeteler, dergiler, kitaplar kültür endüstrisinin, küresel medeniyetin kontrolündeki yayınların elinde. Kalite konusunda denk mücadele olsa bile kitaplarını okuyucuyla buluşturamıyor İslami kesim çünkü dağıtımını da İstanbul büyük burjuvası yürütüyor.... Türkiye'de kültür kanallarını çalıştıran İstanbul büyük burjuvası zaten medyaya, sinema sektörüne, eğlenceye, reklamcılık, yazılım, mimarlık konularına hükmediyor; matbuatta, sanat dallarında da başta bankalar olmak üzere holdinglerin doğrudan yatırımları egemen. Belli başlı yayınevleri, sergiler, müzeler, kitleleri ilgilendiren festivaller, galeriler, dergiler bu bankaların ve holdinglerin finansörlüğünde (Yıldırım E. , 2018b).

Bir takım insanlar gökten zembille iniveriyor, esas oğlan ve esas kız hazırlanıyor, olay örgüsü için set ortamı kuruluyor ve bir entertainment ustası ellerini çırpıp oyunu başlatıyor... Yeni kitabının tanıtımını Londra'da yapan, zincir mağazaların kasa önlerini kaplayan, pazar eklerinin

sarışınlarıyla büyük kütüphanesinde pozlar veren, televizyon dizilerine konuk, eski mankenlerin sunduğu kültür ajandalarına madde olan yazarlar elbette devrimci ve muhalif oluyor (Çalışkan, 2015, s. 10-11).

Yukarıda her iki paragrafta da karşıt konum ekonomik alanla kurulan ilişkiyle birlikte değerlendirilmektedir. Kendini bilhassa solda konumlayan kültür üreticileri için “küresel kültürel iktidarın” bir parçası oldukları iddiasında bulunmak onları doğrudan kapitalizmle de yakınlaştırmak anlamına gelmektedir. Sağ eğilimli yazarların tartışmalar boyunca kullandığı en önemli argümanlardan birini bu durum oluşturmakta ve böylece karşıt konum sol, özerk ya da muhalif olma gibi kültür alanı içerisinde “geçer akçe” kabul edilen nitelikler üzerinden sorgulanmaktadır. İkinci alıntıda yazar, “Londra”, “zincir mağaza”, “tv dizileri” gibi kapitalizmi çağrıştıran anahtar kelimelerle sol eğilimli entelektüellerin “ne kadar sol?” olduklarını sorgulamakta ve ekonomik alanla iç içe bir kültürel üretimi “devrimci” sıfatını taşıyanlara nispet etmektedir. Bu yönüyle solun özerklik veya iktidardan bağımsızlık iddiasını boşa çıkarmak sağ için önemli bir sembolik mücadele stratejisi olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç

Kültürel iktidar tartışmalarını ele alan bu çalışmada, Bourdieu’nün kültürel alanın görece özerk işleyişini anlatan kuramından yola çıkılmıştır. Ancak Türkiye’de alana ilişkin bütün tartışmaların politik bir zeminde gerçekleştiği izlenimi de yaygındır. Bu durumda Türkiye’de kültürel alan özerk değil midir sorusu bir yandan akla gelmektedir. Çalışmanın gösterdikleri bu sonuca ulaşmak için ihtiyatlı olmayı gerektirmektedir. Kültürel alana ilişkin mücadelenin tamamen dışardan koşullanmış politik dinamiklerle değil, Türkiye’nin kendi tarihinden kaynaklı bir dilin alan içinde tevarüs edilmesiyle yürütüldüğü görülmektedir. Politik argümanlar tartışmada yoğun biçimde kullanılır; fakat bu durum, kültürel alanın içinde bu argümanları bir strateji olarak kullanarak var olma eğilimini gösterir.

Kültürel alanın içinde çetin geçen mücadele Türkiye’nin modernleşme hikayesiyle başlayan ve -Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi- farklı konjonktürlerde farklı yönleriyle gün yüzüne çıkan kutuplaşma dilini içselleştirmiş görünmektedir. Bu nedenle de kültüre ilişkin bütün tartışmaları politik gündemin doğrudan bir sonucu gibi görme eğilimi ortaya çıkmaktadır. Kültürel ve politik kutuplaşmanın arttığı her fırsatta dile getirildiği bir ortamda böylesi yorumlar şaşırtıcı olmasa da, bu çalışma, kültürel alanın dinamiklerinin de göz önünde tutulması gerekliliğini öne çıkarmaktadır. Dolayısıyla kültürel alanda söylenen bütün sözleri politikanın bir devamı hatta daha ötesi onun bir direktifi gibi algılamak yanıltıcı olabilir. Alanın aktörlerinin belli bir politik eğiliminin olması, kültürle ilgili bütün tasarruflarının doğrudan politikanın gölgesinde olduğu sonucunu doğurmaz. Kültürel aktörlerin kendi alanlarındaki edimleri -hatta bu çalışmanın gösterdiği gibi karşıtına yönelik politik iddiaları- o alanın içinde değerlendirilmelidir. Kültürel iktidar tartışmaları böyle bir zeminde ele alındığında farklı yönlerini gösterecektir.

Çalışmanın gösterdiği gibi, sağ ve sol şeklinde iki karşıt konumu içeren kültürel alanda “meşru adlandırma tekeli” elde etmeye yönelik sembolik mücadele kültürel iktidar tartışmalarının özünü oluşturmaktadır. Karşıt konumlar alanın özgün tarihinin miras bıraktığı bir dil dizgesiyle birbirlerine dönük dışlayıcı bir politika gütmektedir. Bu dil, politik argümanlara çok yakın olsa da kültüre ilişkin iddialarının da güçlü olduğu söylenmelidir. “Biz ve Onlar” ayrımına dayanan bu dil, her ne kadar tarafların birbirlerine karşı kayıtsız bir tavırla ortak bir kültürel kamunun parçaları olmadıklarına ilişkin bir algıyı beslese de, çalışmada bu ayrımın kültürel alanın sınırları dahilinde sürdürüldüğü görülmektedir. Bu ayrımın kültürel alandaki tezahürleri belirgin dışlama biçimleri şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilkinde karşıt konumlar birbirlerinin kültürel üretimine dönük nitelik yetersizliğine işaret etmekte ve böylece meşru kültür olma yolunda karşıtını saf dışı bırakmak istemektedir. İkincisinde karşıt konumdakiler birbirlerini kültürel ürünlerin özerkliği ve öznelliğine en uzak konum olan iktidarla birlikte anarak dışlamaktadır. Kültürel üretim politik alanla ilişkilendirilerek karşıt kültürel ürünlerin değeri üzerindeki olumsuz

inancın inşa edilme çabası göze çarpmaktadır. Üçüncüsünde ise tarafların birbirlerinin kültürel üretimini ekonominin mantığıyla özdeşleştirme çabası öne çıkmaktadır. Kültürel üretim, kendi değerini belirlemede en uzak kriterlerden birisi olan ekonomi alanının işleyişiyle yan yana getirilerek meşru kültür üzerinde belirleyici güç elde edilmeye çalışılmaktadır.

Türkiye’de kültüre ilişkin tartışmaların sürekli sıcak olduğu bir gerçektir. Küçük çaplı bir sosyal medya tartışması, yeni çıkan bir şarkı, bir cami açılışı gibi birbirinden farklı olaylar bu tartışmayı hemen alevlendirme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle kültürel iktidar tartışmasının önümüzdeki dönemde de gündeme gelmesi kaçınılmaz görünmektedir. Sosyal bilimlerin bu konuyla daha da fazla ilgilenmesi gerekecektir. Tartışmanın tansiyonunun konuyu politik merkezli bir tartışmaya döndürmesi olası ise de, bu çalışmanın önerdiği gibi, politik tartışmaları kültürel alan içinde bir politik strateji olarak değerlendirmek, kültür konusunun alternatif ele alınma biçimlerini ortaya koymaya yardımcı olacaktır. Birçok tartışmayı olduğu gibi, kültür tartışmasını da doğrudan kimlik ve politika temelinde bir kutuplaşmanın gölgesinde değerlendirmekten alı koyacaktır.

Kaynakça

- Alemdar, K. (2017). Kültür ya da hars: Her neyse o! *Varlık*(1320), 6-8.
- Armağan, Y. (2012). *İmkansız özerklik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arslanbenzer, H. (2019, Mart 28). İdeolojilerin söylemleri ve yapıları arasındaki fark mevzidir. (A. Öz, Röportaj Yapan) <https://www.dunyabulteni.net/kultur-sanat/ideolojilerin-soylemleri-ve-yapilari-arasindaki-fark-mevzidir-h165608.html> adresinden alındı
- Ateş, N. (2018). Türk sağ iktidarlarında "sağcılığın" izleri. *Yeni e.*(18), 72-75.
- Belge, M. (2014, Şubat 13). Murat Belge: İktidar elinde sopa olmadan da iktidar olunabileceğini anlamıyor. (T. 2. [Editoryal], Röportaj Yapan) <https://t24.com.tr/haber/murat-belge-iktidar-elinde-sopa-olmadan-da-iktidar-olunabilecegini-anlamiyor,250923> adresinden alındı
- Benda, J. (2017). *Aydınların ihaneti* (3 b.). (C. Soydemir, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Bilgin, V. (2018, Aralık 27). *Kültürel iktidarın sanatçıları*. <https://www.aksam.com.tr/yazarlar/vedat-bilgin/kulturel-iktidar-in-sanatcilari/haber-807463> adresinden alındı
- Bobbio, N. (1999). *Sağ ve sol*. (Z. Yılmaz, Çev.) Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Bora, T. (2014, Şubat 12). Tanıl Bora: Muhafazakarlar, kültür sanat alanında iktidar olamamaktan rahatsız. (T24, Röportaj Yapan) <https://t24.com.tr/haber/tanil-bora-muhafazakarlar-kultur-sanat-alaninda-iktidar-olamamaktan-rahatsiz,250800> adresinden alındı
- Bora, T. (2017, Şubat 15). *Kültürel hegemonya*. <https://birikimdergisi.com/haftalik/8174/kulturel-hegemonya> adresinden alındı
- Bourdieu, P. (1993). *The field of cultural production*. New York: Columbia University Press.
- Bourdieu, P. (1999). *Sanatın kuralları*. (N. K. Sevin, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bourdieu, P. (2006). *Pratik nedenler* (2. b.). (H. U. Tanrıöver, Çev.) İstanbul: Hil Yayınları.
- Bourdieu, P. (2016a). *Sosyoloji meseleleri*. (F. Öztürk, B. Uçar, M. Gültekin, & A. Sümer, Çev.) Ankara: Heretik Yayıncılık.
- Bourdieu, P. (2016b). *Seçilmiş metinler*. (L. Ünsaldı, Çev.) Ankara: Heretik Yayıncılık.

- Bourdieu, P. ve Wacquanat, L. (2012). *Düşünsel bir antropoloji için cevaplar* (6. b.). (N. Ökten, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Braun, V. ve Clarke, V. (2019). Psikolojide tematik analiz kullanımı. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 873-898. doi:10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.17m
- Büyükokutan, B. (2018). Sekülerleşme ve devlet: "Mardin Tezi", edebiyat alanları ve toplumsal sermaye. *Journal of Economy Culture and Society*(58), 177-194. doi:10.26650/JECS421157
- Büyükokutan, B. (2019). *Medeni cumhuriyet: Katılımcı hayatın sosyolojisi*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Ceylan, C. (2017, Ağustos 30). *Kültürel fetih (kültürel iktidar-6)*. <http://www.gazetebirlik.com/yazarlar/kulturel-fetih-kulturel-iktidar-6/> adresinden alındı
- Cins. (2015). Cins: Gelen dalga bir. *Cins*(1), 2.
- Çağan, K. (2005). İktidarla imtihan süreçlerinde entelektüelin durumu. K. Çağan (Dü.) içinde, *Entelektüel ve iktidar* (s. 155-176). Ankara: Hece Yayınları.
- Çağlar, İ. (2019, Ekim 9). Sosyolog Dr. Çağlar: Üstünlük taslayanlar hem cahil hem lümpen. (F. Özkan, Röportaj Yapan) <https://www.star.com.tr/roportaj/sosyolog-dr-caglar-ustunluk-taslayanlar-hem-cahil-hem-lumpen-haber-1262404/> adresinden alındı
- Çakır, R. (2017, Mayıs 31). *AKP neden sosyal ve kültürel alanda iktidar olmadı?* <https://medyascope.tv/2017/05/31/akp-neden-sosyal-ve-kulturel-alanda-iktidar-olamadi/> adresinden alındı
- Çalışkan, F. (2015). Bir celladı tanımak için akla gelen sorular. *Cins*(1), 10-11.
- Çelenk, S. (2019, Mayıs 2). *AKP'nin "kültür" sayfasındaki soluk resim: Sanatçılar*. <https://t24.com.tr/k24/yazi/akp-nin-kultur-sayfasindaki-soluk-resim-sanatcilar,2267> adresinden alındı
- Çulhaoğlu, M. (2007). Modernleşme, Batılılaşma ve Türk solu. U. Kocabaşoğlu (Dü.) içinde, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce C. 3* (s. 170-188). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Dellaloğlu, B. F. (2020). *Poetik ve politik*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Dellaloğlu, B. F. (2021, Ağustos 19). *Paralel kamular*. <https://www.gazeteduvar.com.tr/paralel-kamular-makale-1532170> adresinden alındı
- Demir, S. T. (2017, Ekim 7). *Kaplanoğlu, Cumbul ve muhafazakarlığın 'Sol'u*. <https://www.star.com.tr/acik-gorus/kaplanoglu-cumbul-ve-muhafazakarligin-solu-haber-1262036/> adresinden alındı
- Demirel, T. (2009). 1946-1980 döneminde sol ve sağ. Ö. Laçiner (Dü.) içinde, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce C. 9* (s. 519-544). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Elias, N. (2013). *Uygarlık süreci* (7. b., Cilt I). (A. Ender, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erdik, A. (2018, Nisan 9). *"Kültürel İktidar" ve sol*. <https://www.solitiraz.com/haber-detay/kulturel-iktidar-ve-sol-alper-erdik/267> adresinden alındı
- Fazlıoğlu-Akın, Z. (2018). AKP, kültürel iktidar, tiyatrolar. *Birikim*(347), 87-95.
- Genç, Y. ve Çalışkan, F. (2015, Ekim 4). *Kültürel iktidara kafa tutmaya geldik*. (H. Karaburç, Röportaj Yapan) <https://www.yenisafak.com/hayat/kulturel-iktidara-kafa-tutmaya-geldik-2314505> adresinden alındı

- Gevrek, D. (2019, Şubat 24). *Kültürel iktidar AKP için bir hayal*. <http://yarinhaber.net/yaklasimler/68274/kulturel-iktidar-akp-icin-bir-hayal> adresinden alındı
- Glesne, C. (2020). *Nitel araştırmaya giriş* (6. b.). (A. Ersoy, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökalp, Z. (2007). *Hars ve medeniyet*. Ankara: Elips Kitap.
- Gün, E. (2017, Ağustos 20). *Sosyal ve kültürel iktidar olma konusundaki sıkıntılarımızı nasıl aşarız?* <http://www.gazetebirlik.com/yazarlar/sosyal-ve-kulturel-iktidar-olma-konusundaki-sikintilarimizi-nasil-asariz/> adresinden alındı
- Gürpınar, D. (2016). *Kültür savaşları*. Liber Plus Yayınları.
- Gürpınar, D. (2020). *Türkiye'de aydının kısa tarihi*. İstanbul: Liberus Kitap.
- Hennink, M. M., Kaiser, B. N. and Marconi, V. C. (2016). Code saturation versus meaning saturation: How many interviews are enough? *Qualitative Health Research*, 27(4), 591-608. doi:10.1177/1049732316665344
- Kahraman, H. B. (2009). *Post-entelektüel dönem ve edebiyat*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Kahraman, H. B. (2010). *Türk siyasetinin yapısal analizi-I* (2. b.). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Kaplan, Y. (2019, Mayıs 14). *Kültürel iktidar tartışması abartılıyor, siyaset kurucu bir kaynak olamaz*. (C. Arpacık, Röportaj Yapan) <https://www.independentturkish.com/node/31161/kultur-ak-parti-kultur-iktidarini-neden-kuramadı-yusuf-kaplan-kulturel-iktidar-tartismasi> adresinden alındı
- Keten, E. T. (2017). İslamcı popüler kültür ve mizah dergileri. *Varlık*(1320), 27-32.
- Keten, E. T. (2018). "Yabancı, elit, cahil". *Birikim*(347), 72-77.
- Keten, E. T. (2019, Mayıs 2). *Belki şurada yerli ve millî bir kültür vardır*. <https://t24.com.tr/k24/yazi/belki-surada-yerli-ve-milli-bir-kultur-vardir,2265> adresinden alındı
- Kılıçarslan, İ. (2017, Ekim 3). *Vallah bu Meltemgiller eğitilmezdir*. <https://www.yenisafak.com/yazarlar/ismail-kilicarslan/vallah-bu-meltemgiller-egitilmezdir-2040426> adresinden alındı
- Kılıçarslan, İ. (2018). Bu işte bir cinslik var. *Cins* (32), 5.
- Kılıçarslan, İ. (2019, Eylül 21). *Kültüre de düşmanlar, eğitime de!* <https://www.yenisafak.com/yazarlar/ismail-kilicarslan/kulture-de-dusmanlar-egitime-de-2052811> adresinden alındı
- Kurhan, Ö. F. (2018, Temmuz 22). *Ya biat et ya yıkıl git ya da....* <https://www.mimesis-dergi.org/2018/07/ya-biat-et-ya-yikil-git-ya-da/> adresinden alındı
- Laclau, E. ve Mouffe, C. (2017). *Hegemonya ve sosyalist strateji* (7. b.). (A. Kardam, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mahçupyan, E. (2015). *Türkiye'yi Anlamak*. İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Mollaer, F. (2016). *Tekno muhafazakarlığın eleştirisi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mollaer, F. (2018). *Yerlililiğin retoriği*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Örnek, C. (2015). *Türkiye'nin soğuk savaş düşünce hayatı*. İstanbul: Can Yayınları.

- Öz, A. (2016). Kenetlenmenin imkânsızlığı: 1960-1980 dönemi İslamcı dergiciliğin macerası üzerine bir değerlendirme. V. Işık (Dü.) içinde, *1960-1980 Arası İslamcı Dergiler* (s. 73-160). İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Pektaş, E. (2018, Temmuz 17). *Gezi ruhu ve kültürel iktidar: Kaybettik ya da aldandık mı?* <https://ilerihaber.org/yazar/gezi-ruhu-ve-kulturel-iktidar-kaybettik-ya-da-aldandik-mi-87681.html> adresinden alındı
- Safa, P. (2012). *Sosyalizm, Marksizm, Komünizm* (7. b.). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Said, E. (2018). *Entelektüel* (8. b.). (T. Birkan, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Soysal, L. (2017). Kültürün yeniden keşfi: Notlar ve değinmeler. R. F. Barbaros, & E. J. Zürcher (Dü) içinde, *90'lı Yıllarda Türkiye* (s. 209-222). Ankara: Efil Yayınevi.
- Süreya, C. (2019). *Papirüs'ten başyazılar* (2. b.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Swartz, D. (2013). *Kültür ve iktidar*. (E. Gen, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Taşkın, Y. (2012). Türk sağ ve aydınlar: Bir aşk ve nefret ilişkisini anlamak. İ. Özkan-Kerestecioğlu, & G. G. Öztan (Dü) içinde, *Türk Sağ* (s. 407-421). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tezcan, G. (2019, Haziran 15). 'Kültürel iktidar' illüzyonunun yıldızları dökülüyor. <https://www.star.com.tr/cumartesi/kulturel-iktidar-illuzyonunun-yaldizlari-dokuluyor-haber-1461083/> adresinden alındı
- Turner, B. S. (2000). *Statü*. (K. İnal, Çev.) Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Tutal, N. (2017). Pro patria mori ve obsequium. *Varlık*(1320), 9-18.
- Urgan, M. (2016). *Bir dinazorun anıları* (83. b.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Uslu, M. F. (2019, Mayıs 2). *Kültürel iktidar arzusu ya da sivillik kaybıyla yüzleşememek*. <https://t24.com.tr/k24/yazi/kulturel-iktidar-mehmet-fatih-uslu,2285> adresinden alındı
- Yaren, Ö., Saraçoğlu, C. and Karademir-Hazır, I. (2022). The quest for cultural power: Islamism, culture and art in Turkey. J. Jongerden (Dü.) içinde, *The Routledge handbook on contemporary Turkey* (s. 418-431). New York: Routledge.
- Yeğen, M. (2011). Kemalizm ve hegemonya. A. İnel (Dü.) içinde, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce* C. 2 (s. 56-74). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yeni e. (2018). Ölü bir kültür üzerine. *Yeni e.*(18), 3.
- Yeşilbağ, M. (2018, Nisan 15). *Kültürel iktidar*. <https://haber.sol.org.tr/yazarlar/melih-yesilbag/kulturel-iktidar-235022> adresinden alındı
- Yıldırım, E. (2015, Aralık 6). *Kültürel iktidar ve elitler kavgası*. <https://www.yenisafak.com/yazarlar/ergun-yildirim/kulturel-iktidar-ve-elitlerin-kavgasi-2023425> adresinden alındı
- Yıldırım, E. (2018a, Temmuz 28). *AK Parti döneminde fikir hayatımız*. <https://www.star.com.tr/acik-gorus/ak-parti-doneminde-fikir-hayatimiz-haber-1369228/> adresinden alındı
- Yıldırım, E. (2018b, Ocak 13). *Kültür endüstrisine karşı lümpenizm*. <https://www.star.com.tr/acik-gorus/kultur-endustrisine-karsi-lumpenizm-haber-1297204/> adresinden alındı
- Yıldırım, E. ve Alpman, P. S. (2018). Çürüyen eski ve bir türlü ortaya çıkmayan yeni arasında Kemalizm, sol ve Türk sağ. *Birikim*(347), 23-33.

Son Notlar

¹ Kültürel alan içindeki aktörlerin entelektüel olarak nitelenip nitelenemeyeceği bu çalışmanın sınırlarını aşan ayrı bir tartışma konusudur. Entelektüelin niteliğinin ne olduğu kime entelektüel denebileceği gibi konular başka çalışmaların konusudur. Bunun için Benda (2017) ve Said'in (2018) çalışmalarına bakılabilir. Bu çalışmada Bourdieu'nün tanımından hareket edildiği için bu kullanım tercih edilmiştir.

² "Eğilim" ifadesi kültürel alan içindeki çoğulluğun gözden kaçırılmaması için tercih edilmiştir. "Sağ ve Sol"un sadece birbirlerine karşı değil, kendi içlerinde de -ortak noktaları da olmakla birlikte- farklı hatta uzak konumlanmaları olabileceğine işaret eder. Ayrıca o "eğilime" sahip olmanın politik olarak mutlak bir angajmanı ifade etmediğini, bir yatkınlığı ima ettiğini belirtmek çalışmanın dayandığı kuramsal arka plan düşünüldüğünde daha uygun olacaktır. Metin boyunca sağ ve sol sıfatı bir isim için kullanıldığında kastedilenin kesin sınırlar değil bir eğilim olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

³ Türkiye'de özellikle modernleşme sürecinin başından itibaren aydın kavramı pejoratif bir anlam taşır. Özellikle "Tanzimat Aydını" kavramı bunu en iyi ifade eden kavramdır diyebiliriz. "Tanzimat Aydını" daha çok toplumuna yabancı, taklitçi ve yüzeysel olarak görülür. Cumhuriyetle birlikte Kemalistlerin Tanzimat aydınına karşı böyle bir tavrı vardır. Fakat ilginçtir, 1940'lardan sonra özellikle Soğuk Savaş dönemi ile beraber muhafazakâr sağ hareket batılılaşmacı tavrı dolayısıyla Kemalistleri kıyasıya eleştirir. Gerekçe ise Kemalistlerin milletin değerlerinden uzaklaşmış, yabancılaşmış ve halkını küçümsemeyen bir aydın tavrı içinde olmalarıdır (Gürpınar, 2020, s. 14). Her iki durumda da aydın; elitizmle, halk kültürüne uzak olmakla ve halkı küçümsemekle eşleştirilmiştir.

Cultural Field and Symbolic Struggle in Turkey: A Thematic Analysis

Hüseyin ÇİL

Extended Abstract

The cultural power conflicts, which is the subject of this study, came to the agenda of the public, coinciding with the Gezi events in June 2013. The presence of people from the world of culture and arts in the opposition to the government in Gezi Park and their symbolic capacity to create public opinion and increase the impact of the event attracted attention. Although the events calmed down after a while, its effect was long-lasting, and the influence of the culture-art world on the political field was strongly remembered. There were discussions on the subject in culture and literature magazines, many columns were written, various reports and TV programs followed, and an intense discussion atmosphere arose. In this respect, the cultural power conflict is an elite struggle. It points to a struggle between intellectuals (writers, poets, critics, editors, columnists, academics, etc.) who are opposingly positioned in a relatively autonomous and limited field, in the field of cultural production rather than a discussion that spreads over a broad social base. This study aims to understand the nature of this conflict among elites. The conflict points to a struggle within the cultural field and is based on the exclusionary strategies used in this struggle. Thus, the sides are trying to gain a position in the field and, to put it in words, "to draw the limits of legitimate participation in the field". Cultural power, if any, derives its strength from this disagreement and struggle. Cultural power conflicts in Turkey, when viewed from this point of view, gain the appearance of a symbolic power struggle for production within the cultural field. This struggle to determine the ways of thinking, beliefs and boundaries on the cultural field is based on various strategies and aims to raise doubts about the competence of the other side in the cultural field. This study seeks to answer the question of how this process works and based on which strategies.

This study, which deals with the debates between intellectuals from different positions (right-left) in the cultural field in traditional and new media channels, focuses on the period of 2014-2019. This period is a process in which the conflicts on cultural power are carried out live with journal articles, interviews, and periodic newspaper, blog or internet portal articles. In this direction, 88 texts (46 right - 42 left) in the type of columns, interviews and disquisitions produced by right and left-leaning intellectuals and published in right and left-leaning media channels on the specified dates were analysed by means of thematic analysis. In thematic analysis, attention is paid to repetitive patterns of meaning in the data set. Meaning patterns often appear in the form of "themes". Four themes were identified in the analysis made in line with the research question in this study, which focuses on the question of "how the symbolic struggle in the cultural field works based on which strategies". The titles expressing the themes formed are as the following. 1) Recognizing the Field: Us versus Them, 2) 'Unqualified Works': Culture as a Form of Exclusion, 3) For and Against Power: Autonomy and Engagement, 4) Capitalist-Global Power and Industrial Culture Relations.

As the study shows, the symbolic struggle to obtain the "monopoly of legitimate naming" in the cultural field, which includes two opposing positions, right and left, constitutes the essence of cultural power conflicts. The opposing positions pursue an exclusionary policy towards each

other through a language transmitted by the history of the cultural field. Although this language is very prone to political arguments, it must be said that its claims about culture are also strong. Despite of the fact that this language, which is based on the "Us versus Them" distinction, fosters a perception that the sides are not part of a common cultural public with an indifferent attitude towards each other, it has been seen in the study that this distinction is maintained within the boundaries of the cultural field. The manifestations of this distinction in the cultural field appear as different forms of exclusion. In the first of these, the opposing positions emphasize the "unqualified" towards each other's cultural production and thus want to eliminate the opposite on the way to becoming a legitimate culture. In the second, opponents exclude each other by identifying with power, which is the most remote position from the autonomy and subjectivity of cultural products. In the third, the efforts of the sides to identify each other's cultural production with the logic of the economy come to the fore. Cultural production is associated with the functioning of the field of economy, which is one of the most distant criteria in determining its own value, and thus an attempt is made to gain a decisive power over legitimate culture.

EK

İncelenen Sağ Eğilimli Metinler

No	Yazar	Metin Başlığı	Yayın Yeri
1	Yusuf Kaplan	Üç Büyük Paralel Devrim https://www.yenisafak.com/yazarlar/yusufkaplan/uc-buyuk-paralel-devrim-42830.22.07.19	Yeni Şafak
2	Can Ceylan	Kültürel Fetih www.gazetebirlik.com/yazarlar/kulturel-fetih-kulturel-iktidar-6/	Gazete Birlik
3	Furkan Çalışkan	Kültürel Silahlanma https://www.yenisafak.com/yazarlar/furkancalisikan/kulturel-silahlanma-2036572	Yeni Şafak
4	İsmail Kılıçarslan	Türkiye’de Kültürel İktidar Tartışması Politik Bir Mesele Haline Dönüştü https://www.yenisafak.com/hayat/ismail-kilicarslan-turkiyede-kulturel-iktidar-tartismasi-politik-bir-mesele-haline-donustu-3468131	Yeni Şafak
5	Hakan Arslanbenzer	İdeolojileri Söylemlerin ve Yapıların Arasındaki Fark Mevzidir https://www.dunyabulte.net/kultur-sanat/ideolojilerin-soylemleri-ve-yapilari-arasindaki-fark-mevzidir-h165608.html	Dünya Bülteni
6	İsmail Kılıçarslan	Vallah Bu Meltemgiller Eğitilmezdir https://www.yenisafak.com/yazarlar/ismailkilicarslan/vallah-bu-meltemgiller-egitilmezdir-2040426.22.05.19	Yeni Şafak
7	Yasin Aktay	Gezide Yeni olan Ne? https://www.yenisafak.com/yazarlar/yasinaktay/gezide-yeni-olan-ne-38062	Yeni Şafak
8	Can Ceylan	Kültürel İktidar mı İktidar Kültürü mü? https://www.gazetebirlik.com/yazarlar/kulturel-iktidar-mi-iktidar-kulturu-mu/	Gazete Birlik
9	İsmail Kılıçarslan	Kültüre de Düşmanlar Eğitime de https://www.yenisafak.com/yazarlar/ismailkilicarslan/kulture-de-dusmanlar-egitime-de-2052811	Yeni Şafak
10	S. Timur Demir	Kaplanoğlu, Cumbul ve Muhafazakarlığın Solu https://www.star.com.tr/acik-gorus/kaplanoglu-cumbul-ve-muhafazakarligin-solu-haber-1262036/	Star
11	Ercan Yıldırım	Ak Parti Döneminde Fikir Hayatımız https://www.star.com.tr/acik-gorus/ak-parti-doneminde-fikir-hayatimiz-haber-1369228/	Star
12	İsmail Kılıçarslan Yusuf Genç - Furkan Çalışkan	Kültürel İktidara Kafa Tutmaya Geldik https://www.yenisafak.com/hayat/kulturel-iktidara-kafa-tutmaya-geldik-2314505.12.05.19	Yeni Şafak
13	Vedat Bilgin	Kültürel İktidarın Sanatçıları https://www.aksam.com.tr/vedat-bilgin/yazarlar/kulturel-iktidar-in-sanatcilari/haber-807463	Akşam
14	Hatice Kübra	Kültürel İktidarın Yıkılmaz Kaleleri https://www.internethaber.com/kulturel-iktidar-in-yikilmaz-kaleleri-1592609y.htm	İnternethaber
15	Cihan Aktaş	İslami Kesimdeki Entelektüel ve Sanatsal Potansiyel Siyasete ve Bürokrasiye Kanalize Oldu https://t24.com.tr/haber/islami-kesimdeki-entelektuel-ve-sanatsal-potansiyel-siyasete-ve-burokrasiye-kanalize-oldu,250722	T24
16	İsmail Çağlar	Üstünlük Taslayanlar Hem Cahil Hem Lümpen http://www.star.com.tr/roportaj/sosyolog-dr-caglar-ustunluk-taslayanlar-hem-cahil-hem-lumpen-haber-1262404/	Star
17	Turgay Yerlikaya	Kültürel İktidar Mücadelesi https://www.setav.org/kulturel-iktidar-mucadelesi/	Seta
18	İsmail Kılıçarslan	Mehmet Bozdağ’a Açık Mektup https://www.yenisafak.com/yazarlar/ismailkilicarslan/mehmet-bozdaga-acik-mektup-2034149.15.05.19	Yeni Şafak
19	İsmail Kılıçarslan	Maçı Nerde Kaybediyoruz? https://www.yenisafak.com/yazarlar/ismailkilicarslan/maci-nerde-kaybediyoruz-2015845	Yeni Şafak
20	Samed Karagöz	2016’yı Almanyasak da mı Saklasak Almanyalamasak da mı Saklasak? http://www.lacivterdergi.com/kultur/Kitap/2017/01/02/2016yi-almanaklasak-da-mi-saklasak-almanaklamasak-da-mi-saklasak	Lacivter Dergi
21	Mustafa İsen	Türkiye’de Sol Düşünce Sanat Bizim Alanımız Görüşünde https://t24.com.tr/haber/mustafa-isen-turkiyede-sol-dusunce-sanat-bizim-alanimiz-gorusunde,250994	T 24
22	Ergün Yıldırım	https://www.yenisafak.com/yazarlar/ergunyildirim/kulturel-iktidar-ve-elitlerin-kavgasi-2023425	Yeni Şafak
23	Mustafa Şen	http://m.star.com.tr/acik-gorus/kemalist-simarikligin-sizofrenik-pornografisi-haber-1492589/	Star
24	Yusuf Kaplan	Kültürel İktidar tartışması abartılıyor, siyaset kurucu bir kaynak olamaz https://www.independentturkish.com/node/31161/k%C3%BClt%C3%	Independentturkish

		BCr/ak-parti-k%C3%BClt%C3%BCr-iktidar%C4%B1n%C4%B1-neden-kuramad%C4%B1-yusuf-kaplan-k%C3%BClt%C3%BCrel-iktidar-tart%C4%B1C5%9Fmas%C4%B1	
25	Ömer Lekesiz	Kültürel Hegemonya Sarsıldı https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/kulturel-hegemonya-sarsildi/486987 .	Anadolu Ajansı
26	Gülcan Tezcan	Kültürel İktidar İllüzyonunun Yıldızları Dökülüyor https://www.star.com.tr/cumartesi/kulturel-iktidar-illuzyonunun-yaldizlari-dokuluyor-haber-1461083/ .	Star
27	Hakan Arslanbenzer	Kültürel İktidar Solda mı? http://www.yorungedergi.com/2018/04/kulturel-iktidar-solda-mi/	Yörünge Dergi
28	İsmail Çağlar	Ah Şu Kültürel İktidar https://www.takvim.com.tr/yazarlar/yrd-doc-dr-ismail-caglar/2017/06/14/ah-su-kulturel-iktidar	Takvim
29	Furkan Çalıkan	Kültürel Silahlanma https://www.yenisafak.com/yazarlar/furkancalik/kulturel-silahlanma-2036572_11.05.19	Yeni Şafak
30	Ercan Yıldırım	Kültür Endüstrisine Karşı Lümpenizm https://www.star.com.tr/acik-gorus/kultur-endustrisine-karsi-lumpenizm-haber-1297204/	Star
31	Samed Karagöz	Murat Belge'nin Büyük Çaresizliği http://www.lacivterdergi.com/kultur/Kitap/2016/06/09/murat-belgenin-buyuk-caresizligi .	Lacivter Dergi
32	Samed Karagöz	Murat Belge'nin Büyük Çaresizliği-2 http://www.lacivterdergi.com/gundem/makaleler/2018/03/15/murat-belgenin-buyuk-caresizligi-2 .	Lacivter Dergi
33	İsmail Kılıçarslan	İbrahim Abi'nin Bıraktığı Yerden https://www.yenisafak.com/yazarlar/ismailkilararslan/ibrahim-abinin-biraktigi-yerden-2045566_10.05.2019	Yeni Şafak
34	Aydın Ünal	Sıkıcı Bir Filme Dair https://www.yenisafak.com/yazarlar/aydinunal/sikici-bir-filme-dair-2046477 .	Yeni Şafak
35	Vedat Bilgin	Kültürel İktidarın Pespayeleşmesi https://www.aksam.com.tr/vedat-bilgin/yazarlar/ankaradaki-barzani-hobisi-c2/haber-666300 .	Akşam
36	Ekin Gün	Kültürel İktidar Olma Konusundaki Sıkıntılarımızı Nasıl Aşarız? http://www.gazetebirlik.com/yazarlar/sosyal-ve-kulturel-iktidar-olma-konusundaki-sikintilarimizi-nasil-asariz/	Nabız Haber
37	İbrahim Özkahyaoglu	Kültürel İktidar Kimin Elinde http://gencdergisi.com/5135-kulturel-iktidar-kimin-elinde.html .	Genç Dergi
38	İsmail Kılıçarslan	Bu işte Bir Cinslik Var	Cins (Sayı: 32)
39	Turgay Bakırtaş	Kötüsün Yıldray	Cins (Sayı: 1)
40	Muhammed Berdibek	Aslı, 42 Yaşında...	Cins (Sayı: 1)
41	Melih Tuğtağ	Üçüncü Sınıf Dizi Oyunculduğundan Kanaat önderliğine ...	Cins (Sayı: 1)
42	Cins (Editör)	Gelen Dalga Bir	Cins (Sayı: 1)
43	Selahattin Yusuf	Üzgünüm, Çok Haklısın	Cins (Sayı: 1)
44	İsmail Kılıçarslan	Avrupa Birliği Destekli Şair	Cins (Sayı: 1)
45	Merve Taşçı	O Aydın Doğan Kapağı Buraya Gelecek	Cins (Sayı: 1)
46	Cins (Editör)	Cins: Gelen Dalga Bir	Cins (Sayı: 1)

İncelenen Sol Eğilimli Metinler

No	Yazar	Metin Başlığı	Yayın Yeri
1	Işık Özkefeli	Sosyal ve Kültürel İktidar Sıkıntısı https://add.org.tr/sosyal-ve-kulturel-iktidar-sikintisi/ .	Atatürkçü Düşünce Derneği
2	Murat Belge	İktidar elinde Sopa Olmadan da İktidar Olunabileceğini Anlamıyor https://t24.com.tr/haber/murat-belge-iktidar-elinde-sopa-olmadan-da-iktidar-olunabileceğini-anlamiyor,250923 .	T24
3	Murat Belge	Hükümetler Demiryolu Yapar, Liman Yapar Ama Kültür Yapmaz https://www.independentturkish.com/node/30881/k%C3%BClt%C3%BCr/b%C3%B6l%C3%BCm-ii-ak-parti-k%C3%BClt%C3%BCr-iktidar%C4%B1n%C4%B1-neden-kuramad%C4%B1-murat-belge-h%C3%BCk%C3%BCmetler .	Independentturkish
4	Murat Meriç	Yandaş Medyanın Sanatçı Röportajları https://www.birgun.net/haber-detay/yandas-medyanin-sanatci-roportajlari-insanlari-ait-oldugu-yerden-koparmak-228925.html .	Bir Gün
5	Ömer F. Kurhan	Ya Biat Et Ya Yıkıl Git http://www.mimesis-dergi.org/2018/07/ya-biat-et-ya-yikil-git-ya-da/	Mimesis
6	Tanıl Bora	Muhafazakarlar Kültür Sanat Alanında İktidar Olamamaktan Rahatsız	T24

		https://t24.com.tr/haber/tanil-bora-muhafazakarlar-kultur-sanat-alaninda-iktidar-olamamaktan-rahatsiz.250800	
7	Göksel Aymaz	Kültürel İsyan Zayıflığın Göstergesidir https://www.gazeteduvar.com.tr/analiz/2016/08/10/kulturel-isyani-zayifligin-gostergesidir	Gazete Duvar
8	Göksel Aymaz	Elit Kültürel Beğeni ve AKP https://t24.com.tr/yazarlar/goksel-aymaz-pazar/elit-kulturel-begeni-ve-akp.21143	T24
9	Ruşen Çakır	AKP Neden Sosyal ve Kültürel Alanda İktidar Olamadı https://medyascope.tv/2017/05/31/akp-neden-sosyal-ve-kulturel-alanda-iktidar-olamadil	Medyascope
10	Selçuk Duran	Muhafif Sanatçılar Yandaş Medya ve Kültürel Hegemonyasını Yitiren Sol https://www.gazeteduvar.com.tr/forum/2018/09/08/muhafif-sanatcilar-yandas-medya-ve-kulturel-hegemonyasini-yitiren-sol	Gazete Duvar
11	Tanil Bora	Kültürel Hegemonya http://www.birikimdergisi.com/haftalik/8174/kulturel-hegemonya	Birikim
12	Ebru Pektaş	Gezi Ruhü Ve Kültürel İktidar: Kaybettik Ya Da Aldandık Mı? https://ilerihaber.org/yazar/gezi-ruhu-ve-kulturel-iktidar-kaybettik-ya-da-aldandik-mi-87681.html	İleri Haber
13	Sevilay Çelek	AKP’nin Kültür Sayfasındaki Solku Resim: Sanatçılar https://t24.com.tr/k24/yazi/akp-nin-kultur-sayfasindaki-soluk-resim-sanatcilar.2267	K24
14	Cem Erciyes	Kültürel Dönüşüm İçin Sanat Araç Olarak Kullanılıyor https://t24.com.tr/haber/cem-erciyes-kulturel-donum-icin-sanat-arac-olarak-kullaniliyor.251641	K24
15	Alper Erdik	Kültürel İktidar ve Sol http://www.solitiraz.com/haber-detay/kulturel-iktidar-ve-sol-alper-erdik/267.15.05.19	Sol İtiraz
16	Melih Yeşilbağ	Kültürel İktidar http://haber.sol.org.tr/yazarlar/melih-yesilbag/kulturel-iktidar-235022	Haber Sol
17	Özgür Mumcu	Kıralık Kalem http://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazisi/890266/Kiralik_kalem.html	Cumhuriyet
18	Dilara Gevrek	Kültürel İktidar AKP İçin Bir Hayal http://yarinhaber.net/yaklasimlar/68274/kulturel-iktidar-akp-icin-bir-hayal	Yarın Haber
19	E. Tansu Ketten	Kültürel İktidar Söylemi Ne İşe Yarıyor? http://yenie.net/kulturel-iktidar-soylemi-ne-ise-yariyor/	Yeni e.
20	Deniz Yıldırım	Kültürel İktidar http://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazisi/1181658/Kulturel_iktidar.html	Cumhuriyet
21	E. Tansu Ketten	Belki Şurada Yerli ve Milli Bir Kültür Vardır https://t24.com.tr/k24/yazi/belki-surada-yerli-ve-milli-bir-kultur-vardir.2265.02.08.2019	K24
22	Tuğba Torun	Hedeflenen Kültürel İktidar ve Adalet https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2017/06/27/hedeflenen-kulturel-iktidar-ve-adalet/	Gazete Duvar
23	Nuray Sancar	Teknik ve Teknokrasi http://yenie.net/kultur-teknik-ve-teknokrasi/	Yeni e.
24	Alper Erdik	AKP’nin Kültürel Faaliyetlerine Bir Örnek ve Orta Sınıf http://www.solitiraz.com/haber-detay/akpnin-kulturel-faaliyetlerine-bir-ornek-ve-orta-sinif-alper-erdik/312	Sol İtiraz
25	M. Fatih Uslu	Kültürel İktidar Arzusu Ya da Sivillik Kaybıyla Yüzleşmek https://t24.com.tr/k24/yazi/kulturel-iktidar-mehmet-fatih-uslu.2285	K24
26	Efe Murat Balıkcıoğlu	Türkiye’de Kültürel İktidar Sağda mı? https://t24.com.tr/k24/yazi/turkiye-de-kulturel-iktidar-sagda-mi.2271	T24
27	Murat Belge	Türkiye’nin Kültür Savaşı https://t24.com.tr/k24/yazi/murat-belge.2260	K24
28	Aksu Akçaoğlu	Kültürün İktidarla Düşümleşmesi ve Türkiye’deki Manzara	Birikim (Sayı: 347)
29	Emek Yıldırım ve P. Sait Alpman	Çürüyen Eski ve Bir Türlü Ortaya Çıkamayan Yeni Arasında...	Birikim (Sayı: 347)
30	Tanil Bora	Kültürel İktidar Tartışmaları: Kültürle Kahretmek	Birikim (Sayı: 347)
31	Funda Gençoğlu	Üzerimizdeki Kara Bulut: Anti-entelektüalizm ya da Cehaletperverlik	Birikim (Sayı: 347)
32	E. Tansu Ketten	“Yabancı, Elit, Cahil”	Birikim (Sayı: 347)
33	Zülal Fazlıoğlu-Akın	AKP, Kültürel İktidar, Tiyatrolar	Birikim (Sayı: 347)
34	Sevim Burulday	Kültürel İktidar Arayışı ve Kamusal Alandaki Temsilleri: Camiler	Birikim (Sayı: 347)
35	Fırat Yücel	Şabanların İvedikleştirilmesi-Siyasetin Kültürelleştirilmesi	Birikim (Sayı: 347)

			347)
36	Sevilay Çelenk	Kendi Dizi'mizin Dibinde: Yerli Diziler ve Kültürel İktidar Mücadelesi	Birikim (Sayı: 347)
37	Nilgün Tatal	Pro Patria Mori ve Obsequium	Varlık (Sayı: 1320)
38	Korkmaz Alemdar	Kültür ya da Hars: Her Neyse O!	Varlık (Sayı: 1320)
39	E. Tansu Keten	İslamcı Popüler Kültür ve Mizah Dergileri	Varlık (Sayı: 1320)
40	Nihat Ateş	Türk Sağ İktidarlarında Sağcılığın İzleri...	Yeni e. (Sayı: 18)
41	Yasin Durak	Kültürel İktidar Değil Hegemonik Kültür	Yeni e. (Sayı: 18)
42	Yeni e. (Editör)	Ölü Bir Kültür Üzerine	Yeni e. (Sayı: 18)

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı/ Contribution of Authors

Araştırma tek bir yazar tarafından yürütölmüştür.

The research was conducted by a single author.

Çıkar Çatışması Beyanı / Conflict of Interest

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

There is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.

İntihal Politikası Beyanı / Plagiarism Policy

Bu makale iThenticate yazılımıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism was detected.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etięi Beyanı / Scientific Research and Publication Ethics Statement

Bu çalışmada “Yükseköęretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etięi Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive” were followed